

עונה, והיינו שבכל יום ויום מהימים שחוששת להם, אם ראתה ג' פעמים, והפעם הג' יכול להיות אף ממעין פתוח

וכנ"ל, הרי היא חוששת להם, ואף שימים אלו אינם רצופים. וחוששת לוסת הנ"ל אפילו אם ראיות אלו נמשכים בזמן ארוך, עכ"ל.

בירור הוראת החזון איש בימים הנבוכים

כבר הבאנו עדותו של בעל שבט הלוי (שיעורי שבט הלוי סימן קפד ס"ק ט), שהחזון איש זצ"ל הורה לשואלים לחוש עד ז' ימים מטעמים שלא פירש. ואף שבספרו כתב שנראה שאין להחמיר בזה, והביאור ברמ"א דחוששין רק לוסת קבוע ולוסת אחרון, מכל מקום לענין מעשה חשש להחמיר, ע"כ תורף דבריו.

ואף שמדברי השבט הלוי משמע שהבין שהחזון"א חשש לדעת הנודע ביהודה, בחוט שני (שם) מבואר שהטעם שהחמיר החזון"א הוא משום שחשש לטעם החוות דעת היכא שאינה יודעת חשבונה, אבל היכא שיודעת חשבונה סבירא ליה דאינה צריכה לחוש, משום דלא נזכר כאן גזירה מחודשת לאסור כל הנשים אטו אלו שאינן יודעות חשבונן, ע"ש.

ולפי זה כתב בחוט שני (שם ס"ק ח) לבאר שיטת החזון"א לחוש עד ז' ימים וז"ל, שיעור הימים שמקדימה או מאחרת שחוששת להן הוא עד שיעור הימים שנמשך הוסת שלה, שאז הראיות מתקשרות זה בזה, ומה שאומרים בשם מרן החזון"א שאמר לחוש עד ז' ימים, איירי בנשים שרגילותן שאינם יכולות לפסוק בטהרה עד ז' ימים, וכמו שמצוי הרבה [ובאשה שאינה יודעת חשבונה], עכ"ל.

אמנם בכתבי קהילת יעקב (נדה סימן יט) מבואר כהשבט הלוי, שמה שחשש החזון"א לפרוש בימים שהיא נבוכה בהם, הוא משום דחשבינן כל אותן הימים כשעת וסתה וכדעת הנודע ביהודה, אלא שכתב שלא חיישינן לזה אלא אם משתנית וסתה תוך ששה ימים ולא יותר, וז"ל, אמנם ידוע לנו בשם מרן החזון"א זצלה"ה דכל זה הוא במקדמת או מאחרת ימים אחדים, אבל היכא דלפעמים מקדמת או מאחרת שבעה ימים או יותר, דינה באותו זמן כאשה שאין לה וסת ולא כאשה בשעת וסתה, ומותרת על כל פנים בבדיקה. והדין נותן כן, דאטו באשה שמסופקת על ראייתה משעת יום פלוני עד שלשים ימים אחריו, נאמר שכל אותו זמן נדון כשעת וסתה, ומאי שנא מכל אשה שאין לה וסת קבוע שיודעת גם כן שמהיום עד שלשים יום

תראה אלא שאין לה יום קבוע, דמותרת על כל פנים בבדיקה, ולא דיינינן כל הזמן המסופק כשעת וסתה, עכ"ל. **וכן** מבואר בארחות רבינו (חלק ד עמוד לט) וז"ל, אשה שאין לה וסת יום קבוע רק קביעתו בימים אחדים מתחלפים שלפעמים מקדמת או מאחרת, אמר מו"ר זצוק"ל, שהורה מרן החזון"א זצוק"ל שצריכה לחוש לכל הימים האלה כאשה בשעת וסתה. אמר לי מו"ר זצוק"ל ששמע מחתנו הגר"ש ברזם זצ"ל ששמע ממרן החזון"א זצוק"ל, שכל זה אם מקדמת או מאחרת ימים אחדים, אבל היכא שמקדמת או מאחרת שבעת ימים או יותר, דינה כאשה שאין לה וסת ולא כמו אשה בשעת וסתה, ומותרת בבדיקה, ורק חוששת ליום שראתה לאחרונה כדין וסת שאינו קבוע. וכן אמר לי הגאון רבי גדליה נדל (שליט"א) [זצ"ל], שרק אם מתחלף תוך ששה ימים צריכה לחוש להם, אבל אם מתחלף בשבעה ימים ויותר לא חוששים להם, והוסיף לי הגר"ג, כמדומה לו שקבל זה מהגר"ש ברזם זצ"ל, עכ"ל.

ובספר מנחת פרי (סוף סעיף ב) כתב בזה"ל, מכל מקום למעשה מוסרים בשמו [של החזון"א], שהורה לחוש בימים שרגילה לראות היות והמציאות היא היום שכן דרכן של הנשים לראות, עכ"ל.

ובספר קיצור שלחן ערוך (הלכות נדה - חיי טהרה) נדפס בסופו קונטרס שיח איש [הנראת החזון איש, מאת הגר"ח קנייבסקי שליט"א] וכתב (שם אות ד) וז"ל, אשה שאין לה וסת הפלגה קבוע רק מתחלף בכמה ימים, צריכה לחוש לכל הימים. ומבואר ברמ"א (יורה דעה סימן קפד סעיף ב). ושמעתי בשמו, שאם נמשך שבוע, אין אסורה כל הזמן רק דינה כאשה שאין לה וסת ומותרת בבדיקה [ורמוז גם בספר טהרת בת ישראל (סימן יג דין ב)], עכ"ל.

ובהערה שם כתב, שכאן מבואר דלהלכה למעשה פסק כדעת הנודע ביהודה ודעימיה, לאסור כל ימים שנבוכה בהם. ועוד כתב שם, שכאן מבואר שהחזון"א אסר עד ז' ימים, וז' גופא כבר לא אסר. ואמר לי מרן שליט"א, שזוכר שהיה למרן זיע"א ראייה על זה שיותר מז' אין צריך לחוש, ואינו זוכר בבירור אם ז' גופא גם ס"ל שאין צריך לחוש וכמו שמשמע כאן, עכ"ל.

סיכום דעות המחמירים בימים הנבוכים

הנה בין הפוסקים המחמירים לחוש לימים הנבוכים, יש דעות שונות במהות החשש, ונסכם את הדעות שכבר ¹¹²⁰⁷⁵ הובאו לעיל.

לא תחוש לשום אחד מהם כו', עכ"ל. הרי דלא סבירא ליה שיש כאן קביעת וסת למשך כל ימים אלו.

דעת המתירים על ידי בדיקה

בפ"תי (סימן קפו ס"ק ג) כתב, שכשיש לאשה ימים שהיא נבוכה בהם כבר נהגו כולי עלמא לבדוק לפני תשמיש וז"ל, כי רוב נשים אפילו שאין להם וסת קבוע ליום ועונה מיוחדת, מכל מקום אינן רואות כי אם בזמן מוגבל, דרך משל עד כ"ט יום או ל' אינן רגילות לראות, ומימים אלו ואילך אין קביעתם קביעות גמורה, פעמים מקדים פעמים מאחר, וכבר כתבו הפוסקים דעד יום ההוא היא בכלל יש לה וסת ואין צריכה בדיקה, ובימים אלו אשר היא נבוכה לבד היא בגדר אין לה וסת, ובזו כולי עלמא נוהגים לבדוק וכל המרבה לבדוק משובחת וכו', עכ"ל.

ובן פסק באגרות משה (יורה דעה חלק ב סימן סז ד"ה ולכן לדינא) לדינא שאין צריכים לחוש לוסת של הרבה ימים, אמנם צריכה לבדוק לפני תשמיש וכמו שכתב הפלתי הנ"ל, ודלא כדמשמע בספר פרדס רימונים, שלכל היותר יש לה לבדוק לפני תשמיש דמשמע שליכא חיוב לעשות כן, וז"ל, ולכן לדינא אין לנו אלא להחשיב ימים אלו כאשה שאין לה וסת ולהתירה לשמש בבדיקה, חוץ מיום שראתה באחרונה ויום הוסת, כהש"ך וכהכרתי ופלתי שכתב שכן נוהגין. ולא כדהביא כתר"ה מספר טהרת ישראל בשם הפרדס רימונים דלכל היותר תבדוק קודם ואחר תשמיש, אלא הוא מעצם הדין, דרוב פוסקים סברי באשה שאין לה וסת דלא כהש"ך אלא שצריכה בדיקה, עכ"ל. וע"ע מה שכתב בחלק ג (סוף סימן מח).

ובן כתב המנחת יצחק (חלק ה סימן קלה), דאף שיש להחמיר לפרוש בג' ימים שרגילה לראות, מכל מקום המקיל יש לו על מי לסמוך וז"ל, אמנם להלכה למעשה קשה גם בכהאי גוונא להחמיר לאחרים, ומכל שכן לאברכים כמובן, וסומך אני למעשה כשיש צורך להקל על המקילים, עכ"ל. אולם בסוף דבריו כתב וז"ל, אבל מ"מ בכל אותן הימים אשר מקילין בהם, יש לבדוק קודם תשמיש ואחר תשמיש וכן ראיתי באחרונים, עכ"ל.

ובן סיים בתשובה אחרת (חלק ג סימן פ) וז"ל, וכדאי להזכיר את דברי הכרו"פ (בסימן קפו אות ג), דבימים שאין להם קביעות גמורה, פעמים מקדים ופעמים מאחר, דבאלו הימים היא בכלל אין לה וסת, כולי עלמא נוהגים לבדוק [קודם ואחר תשמיש], וכל המרבה לבדוק משובחת, וכדברי

יש שהחמירו במשנית ראייתה לחוש לימים רבים [הנודע ביהודה כפי הבנת החוות דעת], ויש שהחמירו רק עד ז' ימים [לקט יושר ועיין בסמוך הכרעת החזו"א], ופוסקי זמנינו כתבו שאין להחמיר יותר מג' ימים כמשמעות לשון הרמ"א [הגר"י שטייף, הגרש"ז אויערבאך, דברי יציב ושבת הלוי].

יש שהחמירו מטעם שכתב הנודע ביהודה, שאשה זו יש לה חזקה שלא יעברו ימים אלו בלא ראייה, ויש שהחמירו משום שכן דרך הנשים לשנות וסתן תוך כמה ימים [סדרי טהרה], והחוות דעת כתב שיש להחמיר שמא קבעה וסת בתוך אותן הימים.

ויש להדגיש שלפי דברינו לעיל, לא ראי פירושו של הנודע ביהודה כראי פירושו של החוות דעת, שלטעמו של הנודע ביהודה, אין וסת זה נוהג אלא בוסת הפלגה ולא בוסת החודש, [כמו שכתב יסוד הטהרה הו"ד לעיל סימן כא], ולטעמו של החוות דעת, לא שייך וסת זו רק בוסת החודש ולא בוסת הפלגה [כמו שכתב המנחת יצחק הו"ד לעיל סימן כו].

שיטות הסוברים דאין צריך לחוש לימים הנבוכים

אמנם מצינו גם הרבה פוסקים שלא חשו לוסת זו של ימים הנבוכים. ואף בראשונים מצאנו שכתבו שיש להקל בזה. וכמו שהבאנו לעיל, שהשלטי הגבורים כתב בסוף דבריו וז"ל, ואולם שאלתי גם בזה את פי מהר"ן ז"ל דרך משא ומתן ואמר לי שיש להקל, עכ"ל. וכן נראה מפשטות דברי התרומת הדשן, שהתירה באותם הימים בבדיקה וכמו שהוכיח השו"ע הרב מדבריו.

ובן מוכח מכל המפרשים ונושא כלי השולחן ערוך שפירשו דברי הרמ"א על פי דרכו של הש"ך. וביניהם, הלבוש הגר"א והשו"ע של הרב בעל התניא. וש"מ דלית להו שיטת הפוסקים שיש וסת של כמה ימים. וכן נקט הפרדס רימונים (שפתי חכם ס"ק ט).

ובן נראה מדברי החתם סופר שכתב (שו"ת יורה דעה סימן קסו אות ג) וז"ל, אם האשה הזאת לא קבעה מעולם שום יום משלשה ימים אלו, דהיינו כ"ז כ"ח, שום יום מאלו לא קבעתה ג' פעמים זה אחר זה, אלא פעם ראתה בכ"ז ואחר כך נעקר לכ"ח וממנו לכ"ו וכן לעולם, באופן שלא נקבע שום אחד מימים אלו להיות וסת קבוע, ונמצא שנעקר בפעם אחת, אם כן השתא הכא נעקרו כולם ושוב

להקדים ב' או ג' ימים שצריך לפרוש ממנה ב' או ג' ימים, דקיימא לן בזה כהש"ך (סימן קפט ס"ק לט) שפירש דמיירי שהיה לה וסת קבוע ואחר כך שינתה וסתה להקדים ב' או ג' ימים, שצריכה לפרוש אותו יום שרגילה להקדים. והגם שהנודע ביהודה והחוות דעת [עיי' פתחי תשובה (סימן קפד ס"ק ח)] חולקים עליו, ולדברי הנודע ביהודה יוצא חומרא לאסור כמה ימים, מ"מ לא חיישינן לזה, והלכה כהש"ך בזה. ואמר "כי ש"ך בלייבט ש"ך", עכ"ד. ומטעם זה גם הרב מורה כן ואינו חושש לשום שיטה אחרת, עכ"ל.

דין ימים הנבוכים הלכה למעשה

ולענין מעשה יש מורים שהורו שיש להקל כשיטת האגרות משה [הרה"ג ר' יעקב אפרים הכהן פארכהיימר והרה"ג ר' שמואל מאיר כ"ץ שליט"א דומ"ץ לייקוואוד, והרה"ג ר' משה היינמאן שליט"א], ויש מהם שחששו להחמיר כשהראיות הם בתוך ג' ימים ולא יותר [באר משה, שבט הלוי, הרה"ג ר' שלמה מילר שליט"א ועוד, הובאו דבריהם לעיל (סימן כב), וכן החמיר מו"ר רבי אברהם שפיצער דומ"ץ סקווירא בלייקוואוד], ועל כן אשה שימי מבוכתה בתוך שלשה ימים יש לעשות שאלת חכם בעניינה.

הש"ע והרב עיין שם, ובודאי כוונתו בזה, דאף אם לא נהוג בחומרא לפרוש לגמרי, או משום שיש עוד צירוף להקל, על כל פנים צריכה בדיקה בכל פעם באלו הימים, עכ"ל.

ובן כתב בספר בדי השולחן (ס"ק כ). ובציונים הראה מקור לדבריו מדברי הפלתי הנ"ל. ובאוצרות הטהרה (פרק ט הערה קמח) ציין להסכמת הרב גנס שליט"א לספר בנין בית נאמן שכתב בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, שמנהג ירושלים לא לחשוש כלל לפרוש בימים הנבוכים, רק לבדוק קודם תשמיש.

ויש להביא מקור לדבריהם מתשובת מהרי"ל החדשות (סימן צב) שכתב וז"ל, ועל דבר שאין לה וסת קבוע לענין ימים, אבל מכל מקום יש לה עונה בכל חודש אלא שפוחתת ומותירה, כגון לל"א, ל"ב, ל"ג, כ"ז, כ"ח, כ"ט, ובלא סדר, דכהאי גוונא רוב נשים שאין להם וסת ראוי להם להחמיר ולחוש באותן הימים כולם כדברי הגאונים [דאשה שאין לה וסת קבוע צריכה בדיקה קודם ואחר תשמיש], הואיל ועלולים לימי עונתן הן ואף כי אין לה וסת, עכ"ל.

ובדאי לציין כאן מה שכתב בספר הליכות חנוך (אות קכז), דעת בעל 'חשב האפוד' בזה הלכה למעשה וז"ל, אמר הרב שאמר לו הרב אלטשטאטק"י ז"ל דבפלוגתא הפוסקים (סימן קפד סעיף ב) בדין אשה שמשנית וסתה

סימן כז

ראתה בר"ח, ר"ח, כ"ה בחודש, ונמשך ראייתה עד ר"ח

בחדש. ועל פי זה ביאר החוות דעת דברי הרמ"א, 'מאחרת וסתה ב' או ג' ימים', כגון שהיה לה וסת קבוע בריש ירחא ואחר כך ראתה שתי פעמים בב' בירחא, דלא נעקר הוסת דריש ירחא עדיין, כיון דאין הוסת נעקר עד ג' פעמים, ובפעם השלישית ראתה בריש ירחא ובב' בירחא, דאז נקבע לה וסת גם בב' בירחא, כיון שבשתי פעמים הראשונות הוחזקה לראות ממעין סתום, כמו שכתב בבעלי הנפש בהדיא, ואחר כך ראתה שתי פעמים רק בג' בירחא, ובפעם השלישית ראתה בריש ירחא ובב' בירחא ובג' בירחא, דאז

חזאי ראש חודש, וראש חודש, וכ"ה בירחא, וריש ירחא

כבר הבאנו דברי החוות דעת (ס"ק ד) בשם הראב"ד (בעלי הנפש דף ח), דאי חזאי ראש חודש, וראש חודש, וכ"ה בירחא, וריש ירחא, אף דפעם השלישית תוך ימי נדתה, היא קובעת לה וסת לריש ירחא, כיון דשתי פעמים הראשונות הוחזקו ממעין סתום. ומקורו בגמרא סוף פרק בנות כותים (לט, ב). ועיין שם שהכריע שיש לה לחוש גם ליום כ"ה, נמצא שחוששת לשני הימים, ראש חדש וכ"ה

קיב. הכוונה לר' חיים יצחק ירוחם (ירוחם – שם המשפחה) אב"ד אלטשטאדט, בעמח"ס ברכת חיים.

קיבוץ הדמים שנאספו בה מיהרו דמיה לבוא ושפעו ביום כ"ה, אבל מה ש'חזרה וראתה' בראש חודש, היא עיקר הראייה, עכ"ל. הרי להדיא כנ"ל, דדוקא אם חזרה וראתה חיישין לקביעת וסת דראש חודש, ולא שהמשיכה הראייה עד ר"ח.

ולכאורה, מבואר מזה שלא כדברי החוות דעת, דקשה לפרש שגם החוות דעת מיירי באשה שראתה שתי פעמים בב' לירחא ואחר כך בריש ירחא, ופסקה אחר כך ושוב התחילה לראות בב' לירחא. ודבריו צריכים עיון, דאף דיש לומר כן בדברי רבי יוחנן, מכל מקום מלשון רבותינו הראשונים לא משמע שפירשו כן.

בירור שיטת החוות דעת

אמנם בשו"ת מהר"ם בריסק (חלק א סימן קלב ד"ה אבל) נקט שגם החוות דעת לא נתכוין לאסור כי אם באופן שפסקה בינתיים. דבתחילה נתקשה הרב הנ"ל, מאי טעמא אין חוששין לדינו של החוות דעת (סימן קפד ס"ק ז) שבאופנים מסויימים יש לחוש גם לראייה שבתוך ימי נדותה וז"ל, פוק חזי מה עמא דבר אין אשה שתשים על לב להראיות שבאמצע כדי שתקבע מהן וסת, ואינן חוששין רק להראיה הראשונה, הן בקבוע הן שלא בקבוע, עכ"ל.

והוסיף שגם מדברי האחרונים חזינן שלא חשו לדין זה. וז"ל, ואעידה לי עדים נאמנים [דחיישין רק להתחלת הראיה], עיין בשו"ת כתב סופר (יורה דעה סימן ז), שנשאל באשה שראתה ב' פעמים בהפלגת ל"ג ובשלישית ראתה לעיתותי ערב יום ל"ב אחר שהתפללו ערבית, אם קבעה וסת לל"ג או לא. ופלפל שם בחכמה אם נגדרת אחר הציבור או לא, אבל לא דן לחלק כלל שאם לא ראתה רק טפת דם באותה רגע אז יש נפקא מינה בתפילת ערבית, אבל אם ראתה כנהוג בנשים שנמשך ראייתה איזה ימים אם כן קבעה ודאי וסת לל"ג לשיטת החוות דעת הנ"ל כיון דל"ב לא הוי קבוע, ובפרט דשתי הראיות הראשונות היו ממעין סתום, ולמה יגרע מראתה בר"ח ר"ח וכ"ה ור"ח, מזה נראה דסוגיין דעלמא שלא לחוש כלל להנמשך מהראייה. וכן בשו"ת שואל ומשיב (מהדורא רביעאה חלק ג

הוקבעו שלשתן. וכיון שמשנית וסתה פעמים מקדמת ופעמים מאחרת, חיישין שמא שלשתן הוקבעו, ומשום הכי חוששת לשלשתן, ע"כ תו"ד החוות דעת.

מו"מ מסוגיית הש"ס ופירוש רש"י

והנה עיקר דין זה דאם ראתה שתי פעמים בראש חודש ואחר כך בכ"ה בחודש ונמשך ראייתה גם בר"ח, שקובעת וסת בראש חודש, לכאורה הוא מיוסד על הא דאמר רבי יוחנן (לט, ב), "כגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא ועשרין וחמשה בירחא וריש ירחא דאמרינן דמי יתירי הוא דאתוספו בה". וכתב רש"י (שם ד"ה א"ל לא) וז"ל, משום דאמר הך ראייה דראש חודש ראיית וסתה היא והיום זמנה, והאי דאקדים וחזאי בכ"ה, דמים יתירי איתוספו בה, עכ"ל. ויש להעיר, דאולי אין משם ראייה, דיש לומר דרבי יוחנן איירי באשה שפוסקת לראות בין כ"ה לירחא לריש ירחא, ודוקא אז חוששת דילמא עיקר ראייתה הוא בר"ח ומה שראתה בכ"ה היה רק דמים יתירים ואינם עיקר ראייתה, אבל אם לא פסקה מלראות בינתיים וראתה ראייה אחת מכ"ה עד ר"ח, מהיכי תיתי לומר שקבעה וסת לראש חודש, והא ראייתה בראש חודש היתה רק המשך הראייה של כ"ה בחודש ואין כאן קביעות וסת.

ושמעתי בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל לדייק כן מלשון רש"י, דאהא דאמר רבי יוחנן "כגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא ועשרין וחמשה בירחא וריש ירחא", פירש רש"י (שם) וז"ל, כגון דחזאי תרי זימני בריש ירחא ופעם שלישית בכ"ה ורביעית בר"ח, דהוי לה הך ראייתה בתרייתא שהיא שלישית לראייה של ר"ח בתוך ימי נדותה ממש, עכ"ל. ומדקרא רש"י לראיית ראש חדש האחרונה 'ראייה רביעית', שמעינן שראייה זו היתה ראייה חדשה ולא רק המשך של ראייה שלישית בכ"ה בחודש. ועל כרחק מפני שפסקה דמיה בין כ"ה לחודש וראש חודש. ואם כן, כשלא פסקו הדמים בינתיים, אין לחוש לקביעת וסת בראש חודש שקייג [וכן דייק בשו"ת חשב האפוד (חלק א סימן קכו אות ד)].

וכן מורין דברי הרשב"א בתורת הבית (בית ז שער ג דף יא, א) וז"ל, דמים יתירים הוא דאיתוספו בה, כלומר מרוב

קיג. ואכן כתב בספר שושנת ישראל (פרק ג ס"ק נב), שאין וסת זו נקבעת אלא אם הפסיקה בין ראיית כ"ה לראיית ראש חודש. ובהערה שם כתב שכן הורה רבו הגאון רבי שלמה מילר שליט"א בשם הגר"מ פיינשטיין, ע"ש. וכן כתב במשמרת הטהרה (פרק ז סעיף יא הערה יג) בשם הרה"ג ר' יוסף שלום אלישיב זצ"ל, עיין שם בכל דבריו.

השלחן, דלא נהגו כן אלא אף באינה שופעת כל שאינה פוסקת לגמרי יום אחד רק רואה ימים רצופים, אינה חוזרת רק לתחילת ראייתה ואינה קובעת אפילו בזמן הזה, משום דכל מעין פתוח לא קבעה וסת ע"ש, ואם כן הוא הדין בזה דכתבו הפוסקים שזה נכלל בדין הנ"ל, דלדידן דקובעת וסת בימי נידתה הרי כל זה רק בפוסקת לכל הפחות יום אחד ולא ברואה ימים רצופים, או לכל הפחות באינה שופעת כמ"ש החוות דעת הנ"ל. אבל כל שרואה ימים רצופים ולא בתורת תחילת ראייה, לכולי עלמא אינה קובעת כלל אף ראייה שלישית, מתוך מעין פתוח. ולפי זה אתי שפיר מה שלא הביאו הפוסקים לדין זה, דתלוי ממש בדין קביעות וסת בימי זיבתה ונדתה, עכ"ל.

שיטת שולחן ערוך הרב בענין הנ"ל

בשו"ת קנה בשם (סימן קפט ביאורי הש"ך ס"ק ח) כתב להוכיח מדברי שו"ע הרב (קונטרס אחרון סימן קפט סוף ס"ק ה) כמו שדקדקנו מלשון הראשונים, דדוקא אם הפסיקה בינתיים חוששין, וז"ל, מצאתי בשו"ע הרב שמבואר מדבריו דמה דקיימא לן דהאידינא קובעין וסת ממעין פתוח, היינו דוקא אם לא היה המשך אחד עם התחלת הראייה שבימים שלפני כן, אז אמרינן דאף שהיא עדיין בימי נדה של התחלת הראייה השלישית, אפילו הכי קובעת, אבל אם ראתה בהמשך אחד ברציפות מכמה ימים שלפני כן עד לתוך אותו יום, לא מצטרפת הראייה ממעין פתוח לקבוע וסת על ידה, עכ"ל ועיין שם בדבריו. והוסיף וז"ל, ובספר חשב האפוד כתב כן מסברא דנפשיה, וכבר הראתי לו שהוא מבואר כן בשו"ע הרב, עכ"ל [ועוד האריך בזה בביאורי שולחן ערוך (שם אות כד) ע"ש]. ומצאתי עוד כמה מחברים שכתבו כדברי הקנה בשם להוכיח דבר זה מדברי שו"ע הרב.

ברם, לעניות דעתי אין מדברי השו"ע הרב הנ"ל ראייה לענייננו, דהנידון בקונטרס אחרון (שם) הוא אודות אשה שראתה ר"ח, ר"ח, כ"ז לחודש, ור"ח, אם יש לה לחוש ליום כ"ז. וכתב הגר"ז, ששאלה זו אם צריכה לחוש ליום כ"ז, שנויה במחלוקת של שתי הדעות שהובאו בראב"ד (בעלי הנפש דף ז). אבל ליום כ"ח וכ"ט ודאי לא חיישא אליבא דכולי עלמא. ואף גם זאת דחיישא ליום כ"ז, אינו אלא כשלא נקבע וסתה [של ר"ח] ממעין סתום ג' פעמים, ומשום דחיישין דלמא [יום כ"ז] הוא העיקר, וכמו שכתבו הב"ח והדרישה (סעיף כב) וכמו שכתבתי לעיל, אבל

סימן מה הערה ב) שחקר באם קבעה לה וסת ביום א' דראש חודש ב' חדשים זה אחר זה, ובשלישי ראתה בין השמשות של יום א' דראש חודש, אי הוי קביעת וסת. ואמאי לא השיב בפשיטות, שאם תחילת הראייה היה בין השמשות ונמשכה ראייתה כנהוג, קבעה וסת אף מאמצע ימי נדה. מכל זה נראה דאין חוששין רק לתחילת ראייה, עכ"ל מהר"ם בריסק.

ובדי לבאר למה אין חוששין לחומרת החוות דעת, כתב מהר"ם בריסק וז"ל, נראה לעניות דעתי, דבאמת רוב נשים הממשיכים ראייתם הראייה הוא בשפע או בזילוף, ובכל אותן הימים אי אפשר לפסוק בטהרה כי בכל עת שתקנח תמצא דם, בימים הראשונים ראייה מרובה ובימים האחרונים מועטת, אבל על כל פנים בכל עת ורגע מאותן הימים מלוכלך עד בדיקה בדם, ובכהאי גוונא בודאי אינה חוששת רק לתחילת הראייה, כמבואר לעיל. ואם כן לא מבעיא דמסוגיא הנ"ל (לט, ב) אין ראייה, דהתם לא ראתה כלל מכ"ה עד ראש חדש, אבל גם מהחיות דעת שהבאתי ליכא ראייה, דהוא גם מיירי בהפסק בינתיים, עכ"ל. הרי להדיא דלדעתו גם החוות דעת לא החמיר אלא כשהפסיקה בין הראיות.

ובן העלה לדינא בשו"ת חשב האפוד (חלק א סימן קכו אות ד), דדוקא כשהפסיקה בינתיים חוששין לשתי הראיות. דדן שם על אשה שראתה בראש חודש ניסן ראש חודש אייר וכ"ה אייר ונמשכה ראייתה לראש חודש סיון, והעלה דדוקא אם פוסקת אחר ראיית יום כ"ה ומתחילה בראש חודש ראייה חדשה, קובעת וסת, ע"כ.

ובן הוכיח בספר משמרת הטהרה (פרק ז סעיף יא הערה 13) וז"ל, הדברים מוכרחים, דהרי הש"ך בנקודות הכסף ושאר פוסקים כתבו, דמה שלא הזכיר השולחן ערוך דין הראב"ד דראייה השלישית ממעין פתוח קובעת וסת, משום דלדידן קיי"ל דאשה קובעת וסת בימי נדתה וזיבתה ע"ש. הרי דדין זה דרואה מתוך מעין פתוח דקובעת בראייה שלישית, תלוי בדין קביעת וסת בימי זיבתה וכדהכריח כל זה גם הפרדס רימונים (פתיחה לסימן קפט חלק א אות יז) ע"ש. והרי כתבו החוות דעת (סימן קפד ביאורים ס"ק ז) וסדרי טהרה (שם ס"ק ט ד"ה ונחזור) להוכיח ממה דקיי"ל בסימן קפד דלעולם אינה חוששת רק לתחילת הראייה אף בראתה כמה ימים, דכל ששופעת אינה חוששת רק לתחילת הראייה, רק בפוסקת חוששת לקביעות וסת חדשה בימי זיבתה ובימי נידתה. וכבר הבאנו שם מה שכתבו הפרדס רימונים וערוך

פסקה בינתיים. וכן כתוב בספר חוט שני (עמוד קכב ס"ק ג) וז"ל, ראתה בראש חודש, ראש חודש וכ"ה בחודש, וראית כ"ה נמשכה לר"ח, הרי דנקבע ראש חודש לוסת קבוע לחומרא, וחוששת לראש חודש כדין וסת קבוע וגם ליום כ"ה מדין וסת שאינו קבוע, עכ"ל.

ובן כתב בשיעורי שבט הלוי (הוספות לסימן קפט סעיף יג עמוד שעה) וז"ל, ראתה ב' פעמים בר"ח ובפעם ג' ראתה בכ"ה לחודש ובר"ח, כתב הראב"ד בבעלי הנפש (שער תיקון הוסתות), דקבעה וסת לר"ח, אף על פי שראיה שלישית ממעין פתוח בתוך ימי נדתה, כיון שב' פעמים ראתה ממעין סתום, ע"ש. ופשטות הפוסקים משמע, דאפילו בראיה הנמשכת, עכ"ל.

ובן כתב במראה כהן (פרק ח) וז"ל, דין זה של ראיית א' א' כ"ה א', נאמר בין באופן שראתה בכ"ה והפסיקה לראות וראתה שוב בא' שלאחריו, ובין באופן שראתה בכל הימים מכ"ה עד א' שלאחריו, עכ"ל.

ובן שמעתי מהרה"ג ר' אברהם שפיצער שליט"א דומ"ץ קהל סקווירא בלייקוואוד, שהבא לחוש לדברי החוות דעת, צריך להחמיר אפילו כשנמשכה הראייה מראש חודש לב' לירחא ולא פסקה בינתיים, וכפשטות דברי החוות דעת.

שיטת המקילים

ומאידך הבאנו דברי הראשונים והפוסקים, שמבואר שאין לחוש לקביעות וסת ממעין פתוח, רק באופן שהפסיקה אחר תחילת הראייה ושוב ראתה. וכן נקט המהר"ם בריסק והוכיח כן גם מדברי הכתב סופר והשוואל ומשיב, ואף שלדעתנו אין להוכיח להקל מדברי השולחן ערוך הרב, מכל מקום הקנה בשם נקט כן בדעתו, ובספר שושנת ישראל הביא שהג"ר שלמה מילר ראש הכולל טאראנטא שליט"א נקט כן בשיטת האגרות משה, [וודלא כמו שכתב הפרי טהרה (סימן קפט הערה נה) בדעתו של האגרות משה]. וכן העלה משמרת טהרה (פרק ז סעיף יא הערה ג) בשם הרה"ג ר' יוסף שלום אלישיב זצ"ל. ומאחר שפליגי בזה הפוסקים, טוב לעשות שאלת חכם.

ימים שבינתיים שהם כ"ח וכ"ט אין מקום לחוש להם כלל אף לדינא דגמרא. והאידנא דאין חילוק בין מעין פתוח לסתום, אף לכ"ז אינה חוששת, אלא כשלא המשיכה ראייתה עד וסתה הקבוע, או שהמשיכה בלי הפסק בינתיים, דאז יש לומר דדמים יתרים הוא דאתוספו בה, ולא לקביעת וסת באו הדמים בראש חודש ולא חזרה לוסתה הקבוע, אבל אם הפסיקה בינתיים, לדידן דקובעת וסת בימי נדתה, הרי חזרה לוסתה הקבוע לה ושוב אינה חוששת לשאינה קבוע, עכ"ל הגר"ז עם תוספת ביאור.

ומדכתב 'או שהמשיכה בלי הפסק בינתיים, דאז יש לומר דדמים יתרים הוא דאתוספו בה ולא לקביעת וסת באו הדמים בראש חודש, ולא חזרה לוסתה הקבוע', הוכיחו המחברים הנ"ל, דהגר"ז סבירא ליה, שכשהמשיכה ראייתה אמרין דכל המשך הראיה תוספת דמים הוא, ואינה יכולה לקבוע וסת באמצע הראיה. ועל פי זה החליטו שדעתו, דאם ראתה בראש חודש, ראש חודש, כ"ז בחודש, והמשיכה ראייתה עד ראש חודש, דלא חיישין לקביעת וסת של ראש חודש.

אולם בענייני אין להוכיח כן מדבריו הנ"ל, דכל דברי הגר"ז סובבים רק להתיר יום כ"ז, משום דעל ידי שהפסיקה ביום כ"ז ושוב ראתה בר"ח, כיון דבזמן הזה אשה קובעת וסת בימי נידותה, הרי קבעה וסת בר"ח 'מטעם ודאי' וחזרה לוסתה הקבוע, וממילא שרינן יום כ"ז. וכל זה דוקא אם הפסיקה בינתיים, אבל כשלא הפסיקה בינתיים רק המשיכה לראות עד ר"ח, אינה יכולה לקבוע וסת בר"ח 'מטעם ודאי', ולכן אין לנו להתירה ביום כ"ז, אבל לעולם צריכה לחוש שמא אותן הדמים הם רק תוספת, וצריכה לחוש 'שמא' קבעה לראש חודש. על כל פנים, מעולם לא דיבר הרב מאומה אודות יום ר"ח עצמו, ויש לומר בדעתו דבין כ"ז ובין ר"ח אסורים בכהאי גוונא שראתה מכ"ז עד ר"ח בלי הפסק ביניהם. [ובעזה"י מצאתי שכן דחה ראייה זו בספר דבש מסלע (סימן ד הערה ג)].

לענין הלכה - שיטת המחמירים

כבר כתבנו דפשטות לשון החוות דעת משמע דבכל גווני יש לחוש לקביעת וסת ממעין פתוח אע"פ שלא

סימן כח

בענין עקירת הוסת כשהמשיכה לראות ביום הוסת

ואף בוסת קבוע בעינן לברורי, האם מילתא דפסיקא היא להחיות דעת בכל האופנים, שאין הוסת נעקר אם ראתה ממעין פתוח ביום הוסת הקודם, או דמשכחת לן גווי דגם לדעת החיות דעת יש להקל שעוקרת וסתה. דיש לומר דרך כשפסקה בינתיים, סבירא ליה להחיות דעת שלא נעקר הוסת ממקומו, אבל אם ראתה בלי הפסק, גם החיות דעת מודה דאף על פי ששופעת דם בו ביום, מכל מקום בתר מעיקרא שדינן ליה וכאילו לא ראתה ביום זה ונעקר הוסת.

דעת שולחן ערוך הרב בענין עקירת וסת קבוע כשראתה בו ממעין פתוח

והנה, מדברי השו"ע הרב (סימן קפט ס"ק סח) נראה להוכיח, דכל שראתה ביום הוסת, אף על פי שלא הפסיקה בינתיים, לא נעקר הוסת ממקומו. דהמחבר (שם סעיף טז) כתב, אשה שהיתה רגילה לראות בראש חודש ועבר עליה שלשה ראשי חדשים ולא ראתה, אינה חוששת להם, עכ"ל. וביאר הגר"ז וז"ל, 'אינה חוששת להם' בין שלא ראתה כלל בג' חדשים אלו, בין שראתה בימים אחרים, בין שוין [פירוש, שקבעה וסת אחר] בין שאינן שוין, כל שלא ראתה ביום וסתה הקבוע ג' פעמים, נעקר ואינה חוששת לו, אף אם הקדימה לראות בכל פעם קודם שהגיע יום הוסת, אלא שלא המשיכה ראייתה עד עונת הוסת כדלעיל (ס"ק לח"י), עכ"ל. הרי מבואר, דאם המשיכה ראייתה עד עונת הוסת, לא נעקר וסת הקבוע.

ואף שהרוצה לדחוק ידחוק שלא נחית הרב לדקדק בלשונו, ובאמת רצונו לומר שפסקה בינתיים ושוב המשיכה לראות בעונת הוסת, מכל מקום מה יענה על מה שכתב לעיל מיניה (שם ס"ק לח) וז"ל, אם [ראייה] האחרון הוא ביום, ושוב הקדימה לראות בליל ר"ח ונמשכה ראייתה בתוך היום, לא נעקר במה שהקדימה בלבד כדלקמן, עכ"ל, אטו נימא דגם שם לא דק בלישניה וכוונתו באמת שפסקה בין לילה ליום, פשיטא שכל מי שאומר כן

בענין עקירת וסת קבוע כשהמשיכה לראות ביום הוסת הנה מלבד חידושו הנ"ל של החיות דעת, דבראתה ר"ח, ר"ח, כ"ז, ור"ח, הרי היא קובעת וסת לר"ח, דבזה כתבנו דאי לא פסקה בין ראיית כ"ז ור"ח, יש אומרים שאינה צריכה לחוש לזה, יש בדברי החיות דעת עוד חידוש. דז"ל, אם משנית וסתה להקדים, כגון שהיה לה וסת בג' לירחא, ועתה הקדימה וראתה ג' פעמים בב' לירחא ובג' לירחא, וחזרה וראתה ג' פעמים בריש ירחא ובב' לירחא ובג' לירחא, דאז חוששת לשלשתן, דהימים שהיו בתחלת וסת, אף שהן עתה באמצע וסת, לא אבדו מעלתן, עכ"ל. ומבואר דבקבעה וסת בג' לחודש ואחר כך ראתה ג' פעמים בב' לחודש ובכל פעם ראתה גם ביום לחודש, לא נעקר יום ג' לחודש. דכיון שראתה גם ביום הוסת הקודם, אף על פי שהתחילה לראות קודם לכן, אינה עוקרת וסת בזה. ויש לעיין אם קיימא לן בדין זה כחיות דעת או לא.

וקודם כל יש להבהיר, שבודאי אין לדמות נידון זה להא דכתבו הפוסקים [בית מאיר על הרמ"א (סימן קפט סעיף יג) והרבה אחרונים (שם)], שאין הפלגה קצרה עוקרת הפלגה ארוכה, דנידון זה הוא דוקא בוסת הפלגה ולא בוסת החדש, דהא לית מאן דפליג, דאם קבעה וסת ליום ו' בחודש ואחר כך ראתה ג' פעמים בר"ח ופסקה קודם יום ו' דעוקרת הוסת על ידי זה, כיון שעבר עליה יום ו' בחדש ג' פעמים ולא ראתה. וכאן אין הנידון מצד וסת קצר עוקר וסת ארוך, רק השאלה היא, אם כשראתה ביום הוסת, אלא שראתה ממעין פתוח, האם נאמר כיון שהתחילה לראות ביום אחר בחודש, הרי יום הוסת נעקר, או דילמא כיון שראתה דם גם ביום זה לא עקרתו, דעדיין איכא לספוקי שיום זה גורם לה לראות.

ואפילו אם תמצי לומר דכהאי גוונא אינה עוקרת וסת קבוע, כיון שראתה דם גם ביום הוסת, עדיין יש להסתפק האם עוקרת וסת שאינו קבוע.

עוד יש לדון, שאף אם נאמר שאילו ידעין שודאי לא היה עיקר הראייה תוך המשך ראייתה, שפיר נעקר הוסת, אף שהמשיכה לראות בו, מכל מקום עדיין יש להסתפק, שאף שבכל ראייה נקטינן שעיקר הגורם הוא ההתחלה ומה שנמשך אינו אלא טפל לעיקר הראייה, מכל מקום בגוונא שכבר ראתה באותו יום ממעין סתום, אפשר שזה גופא מעורר ספק שמא גם בחודש שאחר כך שהתחילה לראות מקודם ונמשך גם בשעת וסתה, שעיקר הראייה הוא יום הוסת של חודש העבר אף שהוא עכשיו באמצע הראייה.

ובאמת שני צדדים אלו להחמיר הוזכרו בדברי הגר"א קוטלר זצ"ל (שו"ת משנת רבי אהרן סימן כב), שדן גבי אשה שקבעה וסת להפלגת כ"ו ימים, ואחר כך ראתה בהפלגת כ"ט, כ"ח, כ"ז, כ"ו, אי אמרינן דקבעה וסת הדילוג או שחזר וסת השובה של כ"ו למקומו. ובתוך דבריו כתב, דאף אם ראתה אחר כך ליום כ"ה כסדר דילוגה, עדיין צריכה לחוש אחר כך ליום כ"ו וז"ל, גם יש לצרף דמסתמא כשראתה בכ"ה ראתה גם בכ"ו דעל פי רוב נמשך זמן הראיה איזה ימים. והנה, אף על פי שלענין קביעות הוסת אזלינן בתר תחילת הוסת עיין סימן קפד סעיף ו, מכל מקום עקירה לא הוי על יום כ"ו אחר שראתה בו, בפרט דמצינו לפעמים דחוששין גם למשך הראיה כמו בדעה ראשונה ברמ"א סוף סעיף יג, ואף החולקים שם אפשר שיודו דעקירה לא הוי, ממילא נשאר הצירוף להחמיר מדעת הרמב"ם, עכ"ל.

הרי שבתחילת דבריו כתב סברא פשוטה שכיון שהמשיכה לראות ביום כ"ו, עקירה לא הוי, מאחר שראתה בו, והיינו כסברת המחזה אליהו הנ"ל. ובסוף דבריו כתב, שאף להראשונים דס"ל דלעולם אזלינן בתר תחילת הראייה, אפשר שיודו להראשונים דס"ל דחיישין גם להמשך הראייה לענין עקירה, והיינו שהיכא שכבר ראתה באותו יום ממעין סתום, יש לחוש שגם בראייה זו שהוא תוך המשך הראייה הרי הוא מעיקר הוסת.

הוכחה מדברי הרמב"ם

כתב הרמב"ם (איסורי ביאה פרק ח הלכה ח) וז"ל, היה דרכה לראות יום כ' ושינתה ליום כ"ב שניהם אסורין, הגיע כ' ולא ראתה, כ"ב וראתה, עדיין שניהם אסורין, הגיע יום

אינו אלא מן המתמיהים. ועל כן נראה ברור דלדעת שולחן ערוך הרב, כל שראתה ביום הוסת אע"פ שהתחילה לראות מקודם, ואף שלא הפסיקה בינתיים, אין הוסת נעקר ממקומו^{טו}. ודבריו מתאימים עם דברי החו"ד הנ"ל.

אמנם בספר אוהלי יוסף (דיני וסתות סעיף כד אות קפד) כתב תלמידו של הגה"צ ר' דוב בער בן הגר"ז, באשה שהיה לה וסת קבוע לג' בחודש ואחר כך ראתה בר"ח ושופעת עד ג' לחודש, שחוששת לשניהם. אמנם מסיק שם וז"ל, ואם גם בפעם ג' תראה בראש חודש ותהיה שופעת עד ג' בחודש, נעקר וסת דג' לחודש, עכ"ל. ובמראה מקום שם ביאר 'מדלא קבעה בשופעת הוא הדין דנעקר דהוא כהעדר ראייה', הרי דס"ל שאף וסת קבוע נעקר אפילו אם המשיכה לראות בו, וזה שלא כדברי הגר"ז הנ"ל.

בענין עקירת וסת שאינו קבוע כשראתה ביום הוסת ממעין פתוח

ועתה יש לברר מה הדין בוסת שאינו קבוע. ומתחילה יש לעיין מאיזה טעם לא יעקר הוסת בצירוף כזה שהתחילה לראות מקודם ליום הוסת. וכפשוטו הטעם הוא, שאף שאין לנו הוכחה שיום זה גורם לה לראות דם, כיון שאין זה תחילת ראייתה, מכל מקום גם אין לנו הוכחה שיום זה אינו גורם ראיית דם, דהא סוף כל סוף ראתה דם. וכיון שכבר יש לנו סיבה לחוש שיום זה גורם ראיית דם, ואין לנו הוכחה להיפוך, עדיין יש לנו למיחש לו.

וראיתי בשו"ת מחזה אליהו (סימן קב) דנקט בפשיטות שיש להחמיר אף בוסת שאינו קבוע ומטעם שכתבנו. וז"ל, ובאמת פשוט על פי סברא דהדין [עם האוסרים] בזה, דהא ראיית ה' ניסן למשל אינה מטלת חשש רק על ה' אייר, שגם אז תראה בו, רק היא התעוררות חשש על כל ה' לחודש שיבא, דאנו חוששין דמזל ה' לחודש הוא הגורם אצלה דם נדות, ואם כן אם בה' אייר לא ראינו הוכחה לאשר ולחזק חששת וסת החודש דה' בחודש, אבל גם סתירה וריעותא לא נתעורר בו כלל, פשוט דנשארנו בחששתינו הראשונה לחשש שהיא רואה בה' לחודש ותראה בה' סיון, עכ"ל. והיינו ממש כסברתן, דכיון שסוף כל סוף ראתה ביום הוסת, הרי חסר לה ההוכחה שיום זה אינו גורם, ואם כן נשאר החשש במקומו.

^{טו} ועיין מש"כ להלן האם יש להוכיח מכאן שגם וסת שאינו קבוע לא נעקר במה שהקדימה לראות, היכא שנמשכה הראייה גם בעונת הוסת.

וחזרה וראתה ביום כ"ב, דבכהאי גוונא צריכה לחוש בזמן הזה לראייה שבתוך ימי נדותה קט"ז, אלא שכיון שחזר הוסת של יום כ' למקומו, אין צריכה לחוש ליום כ"ב וכמו שכתב בחוות דעת (סימן קפד ס"ק ז), שהיכא שראתה ביום הקבוע לה, לא חיישינן לראייה שבתוך ימי נדותה אפילו היכא שהפסיקה.

דעת השלחן ערוך בהנ"ל

ברם, פשטות לשון המחבר (סימן קפט סעיף יג) מורה שלא כדברינו, דמדברי המחבר נראה, דעל כל פנים וסת שאינו קבוע נעקר ממקומו על ידי שהתחילה לראות בימים שלפניו ורק המשיכה לראות בו ביום. וז"ל, אין אשה קובעת וסת אפילו ראתה ג' ראשי חדשים זה אחר זה, אלא אם כן יהיו כולם בעונה אחת ביום או בלילה, ואם ראתה שלש פעמים ביום והרביעית בלילה או שלש פעמים בלילה והרביעית ביום, חוששת ביום ובלילה מפני חשש הוסת הראשון ומפני חשש השני שהוא אחרון, ואם ראתה פעמים ביום ופעמים בלילה שלא על הסדר וכו' חוששת לאחרונה בלבד, עכ"ל. ובפשטות מבואר, דאם ראתה פעם אחת ביום ובחודש הבא ראתה בלילה שלפני אותו היום, שאינה חוששת כי אם לעונת לילה, אף על פי שהמשיכה לראות לתוך היום. ולא מסתבר לומר, דהמחבר מיירי דוקא בראתה רק בלילה ופסקה קודם אור הבקר, דמילתא דלא שכיחא היא, דסתם אשה שופעת דם יותר מעונה אחת. אלא ודאי, דעל כל פנים בוסת שאינו קבוע, נעקר הוסת על ידי שראתה בימים שלפניו, אף על פי שהמשיכה לראות גם באותו היום.

סברא להקל בהנ"ל על פי דברי הנודע ביהודה

והנה אף שהוכחנו שפשטות דברי המחבר מורים שנעקר הוסת שאינו קבוע אף שראתה בו ממעין פתוח, מכל מקום צריך ביאור, למה באמת נעקר הוסת, הא מה שלא ראתה באותו היום תחילה הוא משום שכבר נפתח מעיינה מקודם, ואיך אפשר להוכיח מזה שאין אותו היום גורם.

והנה לענין מעשה, שאלתי פי הג"ר שלמה מילר ראה"כ טאראנטא שליט"א, והשיב דבוסת שאינו קבוע אין

כ' וראתה טהר יום כ"ב, שהרי חזרה לוסתה הקבוע ונעקר כ"ב מפני שלא נקבע ג' פעמים, עכ"ל.

ובש"ך (סימן קפט ס"ק מ) אחר שהביא דברי הרמב"ם הנ"ל כתב וז"ל, שם מיירי בכ' וכ"ב לחודש וכדמיירי התם לעיל מיניה בהדיא הכי, והלכך אם לא היה לה מתחילה וסת קבוע ליום כ' לחודש, לא היה נעקר כ"ב לחודש במה שראתה כ' בו, עכ"ל.

ויש לעיין במה שכתב הרמב"ם 'הגיע יום כ' וראתה טהר יום כ"ב', דבמה עסקינן, אי ביום כ"ב שאחר יום כ', הרי היא טמאה ממה נפשך מחמת הראייה של יום כ', ועל כרחק שכוונתו שנעקר הוסת של כ"ב לענין שאין צריכה לחוש לו אף בחודש הבא, וכתב הרמב"ם דרך משום שקבע יום כ' טיהר יום כ"ב, ודייק הש"ך דאם לא קבעה יום כ' צריכה לחוש ליום כ"ב, ועל כרחק מיירי שנמשכה ראייתה גם ביום כ"ב, דאי לאו הכי ודאי שאינה צריכה לחוש לו כיון שעבר היום ולא ראתה. וצריך לומר שכיון שהמשיכה לראות גם ביום כ"ב, אילו לא חזר הוסת של יום כ' למקומו, צריכה לחוש ליום כ"ב שלא נעקר כיון שהמשיכה לראות בו.

אמנם בפרי דעה (שפתי לוי ס"ק מ) מבואר, שכוונת הש"ך הוא ליום כ"ב שמיד אחר היום כ', ואף על גב שראתה ביום כ' ואם כן הרי היא טמאה נדה ביום כ"ב, מכל מקום כיון שדעת הרמב"ם הוא שימי נדה וזיבה הולכין כסדר בזה אחר זה מיום שקבעה וסתה בפעם הראשונה, ז' ימי נדות ואחר כך י"א ימי זיבה וחזרת ביום י"ט לימי נדה, ואינו תלוי בראייה שהיא רואה בפועל, אם כן יש לומר, שהרמב"ם מיירי היכא שראיית יום כ' לחודש היתה בימי זיבה, ואינה צריכה אלא לשמור יום כנגד יום ומותרת ביום כ"ב, אלא כיון שיש לה וסת שאינו קבוע ביום כ"ב היתה צריכה לחוש לו, ורק מכיון שחזר הוסת של יום כ' למקומו אינה צריכה לחוש לאותו יום. ולפי זה ליכא להוכיח מידי מדברי הרמב"ם הנ"ל לנידון דידן.

עוד יש לומר, שלעולם מיירי הרמב"ם לענין לחוש ליום כ"ב בחודש הבא, ואף על פי כן אין ראייה לנידון דידן, דיש לומר שמיירי היכא שראתה ביום כ' והפסיקה

קטז. כמו שכתב הרמב"ן (הלכות נדה פרק ה הלכה טז) שבזמן הזה שהחמירו בנות ישראל על עצמן שלא יהיו צריכות למנות ימי הנדה וי"א יום שלאחריה, שקובעת וסת אף בימי נדותה. הובאו דבריו בטור (סימן קפט סעיף לב). ובחוות דעת (סימן קפד ס"ק ז) כתב שאין זה אלא בפוסקת, ע"ש.

דנקט לדבר פשוט דהיכא שהפסיקה ולא ראתה בתחילה ביום וסתה, אף אם לא עקר הוסת מאיזה טעם שהוא, מכל מקום כיון שלא יצטרף לוסת קבוע אין צריך לחוש עוד לוסת שאינו קבוע שמקודם.

ועדיין צ"ע בטעם הדבר. למה באמת אינו יכול להצטרף לוסת קבוע, כיון שמעולם לא עקרה הוסת וקיים החשש לאותו יום, ואם תראה עוד ב' פעמים באותה עונה הרי הוחזקה ג' פעמים לראות באותו יום. ואכן בספר לחם ושמלה (סימן קפט ס"ק נז) חולק על דברי הנודע ביהודה, וכתב וז"ל, והנה אם ראתה שתי פעמים בר"ח וכדומה לפני העיבור ונתעברה, ואחר ההנקה ראתה שוב פעם שלישי בר"ח, היה נראה לפענ"ד מצד הסברא שזהו נחשב לוסת קבוע, כי ימי העיבור והנקה אינם נחשבים להפסק בענין זה, כיון שמה שלא ראתה היה מחמת גורם. וכעין קצת ראייה, מהא דכתבו הפוסקים חילוקים שישנם בין וסת קבוע לאינו קבוע, וחילוק זה לא כתבו, עכ"ל. וכן בפתחא זוטא (סוף סימן קפט עמוד נא) הביא בשם שו"ת גבעת פנחס לבעל 'ההפלאה' שכתב וז"ל, ולפי שלא הוזכר בהדיא חילוק זה בדברי הראשונים בין וסת קבוע לוסת שאינו קבוע, נכון להחמיר, עכ"ל.

ביאור בהנ"ל על פי גדר חדש בקביעות ועקירת וסת

והנראה לומר בזה, דידוע מה שיש לחקור בגדר הדין דשור המועד, האם על ידי שנגח שלש פעמים אמרינן איגלאי מילתא למפרע דמעולם היה שור זה שור נגחן, ואף שתי הנגיחות הראשונות נגרמו על ידי טבעו הרע הזה, או דלמא עד שלא נגח שלש פעמים היו כל הנגיחות מקרה, אלא דאחר שנגח שלש פעמים ונתרגל בנגיחות נעשה שור נגחן. ומכאן ולהבא תלינן נגיחותיו בטבעו הרע הלזה, אבל לשעבר לא אמרינן שטבעו גרם לו ליגח.

והנה אם נאמר כצד הראשון הנ"ל, שהנגיחות מוכיחות רק על טבעו, **אם** כן יתכן לומר שאין הנגיחות צריכות להיות ברציפות, כדי להוכיח על טבעו של השור. אך אי נימא כצד השני, דהנגיחות אינן רק הוכחות, אלא

צריכים להחמיר כנ"ל. ושמעתי שהביא מקור לזה מדברי הנודע ביהודה (סימן פו) שהובאו בפתחי תשובה (סימן קפט ס"ק לב), בענין אשה שיש לה וסת שאינו קבוע ונתעברה, שאינה צריכה לחוש לוסתה אחר הלידה, אף שלא עקרה הוסת. וביאור הדבר, משום שאף שאין לנו הוכחה מזה שלא ראתה בימי עיבורה דאין יום זה גורם, כיון שבין כך היא מסולקת דמים, מכל מקום כיון דיום זה אינו מצטרף לקביעת הוסת, ממילא נעקר הוסת ממקומו. וכמו כן יש לומר, באופן שהמשיכה לראות ביום וסתה, דאף דאין לנו הוכחה שיום זה אינו גורם לה שתראה, כיון שכבר היה מקורה פתוח, מכל מקום כיון שלא נפתח מקורה מחדש, ממילא אין לנו הוכחה שיום זה גורם לה שתראה. וכיון שאין הדם שראתה ביום זה מצטרף עוד לקביעת הוסת, ממילא נעקר יום זה ולא חיישינן לו עוד.

ומצאתי סברא זו כתובה בספר שערי דעת, דבשערי טוהר (שער ד סימן כא) כתב וז"ל, ואם הקדימה לראות לפני הוסת ונמשך ראייתה גם ביום הוסת, גם כן נעקר, עכ"ל. ובשערי דעת (שם ס"ק כד) כתב לבאר וז"ל, וכשהקדימה לראות כיון דאי אפשר לבוא לידי קביעות וסת, דהטעם דחוששת בוסת שאינו קבוע משום שמא תקבע וסת, כמבואר בבית יוסף, ולקביעות וסת הולכין אחר תחילת הראיה כמש"כ הרמ"א סוף סעיף יג, עכ"ל. והיינו כסברא הנ"ל, דכל כמה שאי אפשר לבוא לידי קביעות וסת, לא חיישינן לוסת שאינו קבוע.

ומהנכון לציין לדברי ספר שושנת ישראל (פרק ז ס"ק לח), שכתב דאשה שהיה לה וסת שאינו קבוע, ולאחר מכן נטלה כדורים שגרמו לה להיות מסולקת דמים, דאינה צריכה לחוש לוסת שאינו קבוע לאחר שהפסיקה ליטול את הכדורים. ובהערה (אות קטז) נתן טעם לזה בשם הגר"ש מילר שליט"א על פי דברי הנודע ביהודה הנ"ל, דלא חש לוסת שאינו קבוע לאחר ימי העיבור, דכיון דלא תצטרף הראיה של קודם העיבור לראיות של אחר הלידה, לא חיישינן לאותו וסת כלל, והוא הדין ראיות שאחר הפסקת הכדורים לא יצטרפו לראיה שקודם לקיחת הכדורים ק"י. הרי

ק"י. וע"ש שהקשה, מאי שנא מהפלגה קצרה דאינה עוקרת הפלגה ארוכה, שמצטרפת ראייה של הפלגה ארוכה עם ב' ראיות שלאחר ההפלגה קצרה וקובעת וסת. והשיבו הגר"ש שלמה מילר שליט"א, דזה לא חשיב הפסק, היות ולא עבר עדיין זמן שתוכל לראות בהפלגה גדולה, מה שאין כן במעוברת, שאף שהיא מסולקת דמים, מכל מקום היות ואם ראתה בינתיים נחשב זה לראיית וסת, כמו שכתבו האחרונים, אם כן שפיר יש כאן הפסק בין הראיות, היות ועבר זמן הוסת שלא ראתה בו, עכ"ל.

טעמים לאסור באופן שהמשיכה לראות ביום הוסת

אולם בספר הנ"ל (הערה א) העיר, שאף אם ננקוט כדברי הנודע ביהודה שכיון שיש הפסק בהקביעות שוב לא נקבעה, מכל מקום כשראתה ביום הוסת ממעין פתוח, מנא ידעיןן שאכן היה הפסק בקביעות זו, דלמא גם בחודש זה הוי עיקר הראייה באותו יום שראתה בחודש שעבר, אף שעכשיו הוא באמצע הראייה, וכמו שהערנו לעיל בשם הגר"א קוטלר. וז"ל הדבש מסלע, יש לומר דשאני היכא דהמשיך ראייתה ביום הוסת ממעוברת, דאף דבמעוברת כיון שלא ראתה ביום הוסת נעקר טבעה הקלוש לראות ביום זה, כאן בהקדימה לראות קודם וסתה ונמשך הראיה לתוך יום הוסת, אולי יש לצדד דיש על כל פנים ספק שמא גם יום וסתה גרם הראיה שבאותו יום, ואם כן לא נעקר הוסת שלה. ואף דאי אפשר להחזיקה על ידי כך, גם עקירה לא הוי דאי אפשר לעקור וסת מספק, ע"כ.

והוסיף בזה על פי מה דס"ל להראב"ד שאשה שנמשך ראייתה לכמה ימים חוששת לכל ימי משך הוסת ומטעם שכולם גורמים הראיה, אם כן יש לומר דאף דלא קי"ל כן וחוששין רק לתחילת הראיה, דאמרינן דהוא עיקר הגורם, מ"מ היינו לחשוש לכתחילה להימים שהם באמצע ראייתה, אבל לענין עקירה, יש לומר דאם ראתה גם ביום וסתה שאינו קבוע, דאינו נעקר, דאפשר לצדד דשפיר יש גורם נמי באמצע ראייתה, ע"כ.

וכתב להוכיח שאין וסת נעקר מספק מדברי הפוסקים דהפלגה קצרה אינה עוקרת הפלגה ארוכה, משום דחיישיןן שמא מה שהקדימה לראות הוי תוספת דמים, ועדיין צריכה לחוש לוסת הארוך. ואף על פי שיש ספק שמא ההפלגה הקצרה לא היתה תוספת דמים ושפיר עוקרת הארוכה, מכל מקום כיון דאין לנו הוכחה להיפך מזה, חיישיןן לוסת אף על פי שאינו קבוע. ושמע מינה דאין לעקור אפילו וסת שאינו קבוע מספק, ע"ש שהאריך בכל זה.

ובן ס"ל לבעל מנחת יצחק (חלק ח סימן עד), דהביא קושיית החוות דעת אהא דקיימא לן (סימן קפט) דאשה קובעת וסת בימי נדותה בזמן הזה משום דחיישיןן לטועות בין ימי נדה לימי זיבה. והקשה החוות דעת, למה לא חיישיןן לכל ימי משך הוסת מטעם שמא תחילת ראייתה היה בימי זיבה ואמצע הוסת הוא תחילת ימי נדותה. ותירץ, דלא

שגוף הנגיחות גרמו לו להיות שור נגחן, דעל ידי שנתרגל בהן נשתנה טבעו, אם כן מסתבר לומר דדוקא אם נגח ברציפות נשתנה טבעו, אבל אם הפסיק זמן מה ביניהן, מאיזה טעם שיהיה, לא נתרגל בנגיחות ולא נשתנה טבעו להיות נגחן.

ועל דרך זה יש לומר גם בענין וסתות, דיש לחקור כנ"ל אי הראיות זה אחר זה ביום הוסת גורמין לה שתראה תמיד באותו יום, או שהן רק הוכחה על טבע האשה. ואי נימא שהן הגורמין, דעל ידי שראתה שלש פעמים באותו היום נתרגלה בוסת זה, ושוב רואה תמיד באותו היום, אם כן מסתבר לומר כנ"ל, דהיות שהפסיקה על ידי ימי עיבורה ולא נתרגלה ביום זה במשך כמה חדשים, שוב אינה צריכה לחוש לה עוד. ולא איכפת לן שהטעם שלא ראתה כיון שהיתה מסולקת דמים.

ומצאתי ביאור זה בספר דבש מסלע (עניני וסתות סימן ה בתוספת דברים ס"ק א) וז"ל, ובטעם הדבר שכתב הנודע ביהודה דוסת שאינו קבוע נעקר אף כשהיה מניעה ועיכוב לוסת לגרום לביאת הדם, [מה שאין כן בוסת קבוע שאין נעקר בכהאי גוונא שהיה עיכוב], יש לומר, דכשראתה פעם אחת חוששין שהוטבע בה על ידי ראייה זו טבע קלוש שתביא אותה לראות עוד פעם בגרם זה, ולכשתראה כן ג' פעמים אזי הוטבע בה הטבע הלזו טבע גמור וקבוע בדרך הרגל נעשה טבע, [אבל אין חוששין שכבר בפעם הראשונה יש בה טבע הקבוע לראות בגרם זה, ולכשתראה כן ג' פעמים, איגלאי הדבר למפרע שכבר היה טבע זה מוטבע בה מפעם הראשון, עיי"ש].

ולפי זה מובן היטב מה שכתב הנודע ביהודה, דבוסת שאינו קבוע סגי לעקרו אף כשהיה מניעה ועיכוב לראות בו ביום, דכיון דעדיין אין בה הטבע החזק והקבוע של הוסת, אלא דחוששין רק לטבע קלוש שיכול להביאה לידי טבע קבוע, כיון שלא ראתה פעם אחת ביום זה, אף שהוא מאיזה מניעה, סוף סוף לא הורגל טבעה בכך, ולכן לא קבעה וסת. ואף נעקר הימנה טבע קלוש זה שחששנו לו. מה שאין כן אילו נאמר כצד השני, דאחר שראתה ג' פעמים ביום זה, איגלאי דגם בפעם ראשונה היה קבוע בה טבע זה, אם כן דברי הנודע ביהודה תמוהים, דאיך נעקר הוסת שאינו קבוע בכהאי גוונא שהוא בסיבת מניעה ועיכוב מצד אחר, הא כיון דבאנו לחוש שמא יש בה הטבע הקבוע, והרי בקבוע לא מהני לעקרו על ידי סיבת מניעה, ולמה תסגי בוסת שאינו קבוע, עכ"ל.

החודש. וז"ל הראב"ד (אות טו) ק"ח, ולא עוד אלא כשהיא חוששת אליה [לראייה של ראש חודש אייר] אינה תופשת לה יום חודש, כגון זו שראתה עתה בראיית שנים עשר לנדתה בראש חודש אייר [שהיא י"ב ימים מעשרים בניסן], כשהיא חוששת אינה חוששת לראש [חודש] סיון כמשפט הנדה שהיא תופסת יום החודש, אבל היא חוששת לשנים עשר לראית הנדה שהוא יום עשרים באייר. והטעם כי ראיית ימי הזיבה תמצית הנדה היא, ואם אין מקור אין תמצית, ולמקום שהמקור הולך שם התמצית מתמצה, עכ"ל.

ובהערות לנפש תדרשנו (אות טז) כתב על דברי הראב"ד וז"ל, צע"ג למה אינה חוששת מחמת ראיית ר"ח ניסן, שהרי לא עקרה ביום ר"ח אייר שהרי ראתה בו. ונראה להוכיח גם מכאן חידוש גדול בגדר עקירת חשש וסת שאינו קבוע לדעת רבינו, שאין גדר העקירה 'הוכחה ובידור' שאין חשש וסת, אלא 'שעור והגבלה' בעיקר חשש וסת שאינו קבוע, דאין חוששים יותר מפעם הראשונה שהיה מיועד הוסת. ולכן הכא אף על פי שלא הוכיחה עקירת וסת בר"ח אייר, אינה חוששת יותר ליום ר"ח מחמת ר"ח ניסן. וכן מוכחת דעת רבינו לעיל, עכ"ל. [ועיין שם בהערות ה', י' שמוכיח מעוד שני מקומות כסברא זו לבאר דברי הראב"ד התמוהים, שאין להם שום ביאור זולת על ידי היסוד הנ"ל].

ולפי זה לא קשה גם קושיות הדבש מסלע, שהקשה שמא גם מה שראתה תוך המשך הראייה היה עיקר הוסת ומספק לא נעקר וסת הראשון. ולפי הנ"ל לא קשה מידי, שלעולם אינה צריכה לחוש לוסת שאינו קבוע רק מחמת חודש שעבר, וכיון שבחודש שעבר היה יום זה באמצע הראייה, אין צריכה לחוש לו.

חיישינן לוסת שאינו קבוע באמצע הראייה, משום דהוי ספק ספיקא, ספק שטעתה בין ימי זיבה לימי נדה וספק שמא לא יבא וסת זה לידי קביעות. והעיר המנחת יצחק, דספק ספיקא מועיל רק שלא לחוש לכתחילה לוסת חדש, אבל היכא שהיה לה וסת שאינו קבוע באיזה יום והתחילה לראות קודם אותו היום, אלא שהמשיכה לראות בו ביום, מהיכי תיתי שנעקר הוסת וז"ל, ובזה י"ל דהתינוח לחוש לכתחילה, אבל היכא דהיה לה וסת שאינו קבוע בודאי, לעקור מספק מהיכי תיתי דנאמר דהוי עקירה וק"ל, עכ"ל, עיין שם.

הרי לנו שני טעמים לומר שלא נעקר הוסת היכא דראתה ביום הוסת ממעין פתוח: א. שלענין עקירה שמא כדברי הראב"ד דחיישינן שכל המשך הוסת הוי עיקר, וכסברת הדבש מסלע. ב. שמא יום ראשון או שני היו מימי זיבה, ויום וסתה הוא יום ראשון של ראיית נדה, וכסברת המנחת יצחק.

הוכחה מדברי הראב"ד להקל בהנ"ל, על פי ביאור מבעל ה'לנפש תדרשנו'

אולם מצינו סברא אחרת להקל, בהערות 'לנפש תדרשנו' [מהגר"א בוקוולד שליט"א] שעל ספר בעלי הנפש להראב"ד (מהדורת בני ברק תשנ"ב שער תיקון הוסתות סימן ג אות טו). הראב"ד כתב לדון באשה שראתה בראש חודש ניסן, שצריכה לחוש לראש חודש אייר, וכתב (שם אות יג), שאם לא הספיקה לראש חודש אייר עד שראתה בעשרים בניסן, ואחר כך ראתה עוד הפעם בראש חודש אייר, שאף על פי שחוששת להפלגה של י"ב ימים שהפליגה מעשרים לחודש ניסן עד ראש חודש אייר, מכל מקום אינה חוששת לראייה של ראש חודש אייר מצד יום

ק"ח. חסר בכמה דפוסים של בעלי הנפש.

סימן כט עוד בענין הנ"ל

ימים, כתב הרב (סימן קפט ס"ק נג) בסוגריים וז"ל, ואם לא קבעה שום אחד מהן בג' פעמים אינה חוששת אלא לאחרון. וכשנעקר יום שרגילה להקדים בו אף על פי שהיתה רגילה להמשיך ראייתה כמה ימים, אינה חוששת להם, שכולם נעקרו בעקירת יום הראשון, עכ"ל.

ומתחילת דבריו ש'אינה חוששת אלא לאחרון' משמע, שאף אם בחודש שלפני זה ראתה ביום שלאחריו, ובחודש זה רק נמשכה ראייתה בתוך אותו יום, אינה חוששת לו ורק לאחרון בלבד צריכה לחוש, דאי נימא שמירי שפסקה ולא ראתה ביום שאחריו, מאי קמ"ל, פשיטא שהרי זהו הדין בכל מקום, שבוסת שאינו קבוע אינה צריכה לחוש אלא ביום שראתה לאחרונה. וכן מסוף דבריו 'וכשנעקר יום שרגילה להקדים בו, אף על פי שהיתה רגילה להמשיך ראייתה כמה ימים, אינה חוששת להם, שכולם נעקרו בעקירת יום הראשון', יש לדייק כן, שאף שרגילה להקדים תוך ב' או ג' ימים, היכא שעקרה יום ראשון של הראייה של חודש שעבר, תו אינה חוששת למידי, שכבר נעקרו כולם, אף שגם בחודש העבר המשיך ראייתה לכמה ימים וביניהם גם ימים שראתה בחדשים הקודמים, ועל כרחך שכולם נעקרו, ואף שראתה בהם ממעין פתוח, ועל כרחך שוסת שאינו קבוע נעקר אף בכהאי גוונא ק"ט.

ועל מה שהוכחנו מדברי הגר"ז בס"ק לח, האריך בספר פותח שער (שם) לדחות, וביאר, דמה שקרא המחבר

שיטת שלחן ערוך הרב בוסת שאינו קבוע בציור הנ"ל והנה אף שכתבנו לעיל, שפשטות דברי המחבר מורים שנעקר הוסת אף אם המשיכה לראות בו, מכל מקום בשלחן ערוך הרב מבואר שס"ל דלא נעקר הוסת בכהאי גוונא, שעל מה שכתב המחבר 'שאם ראתה שלש פעמים ביום והרביעית בלילה או שלש פעמים בלילה והרביעית ביום, חוששת ביום ובלילה מפני חשש הוסת הראשון ומפני חשש השני שהוא אחרון', כתב הגר"ז (ס"ק לח) בסוגריים וז"ל, אבל אם האחרון הוא ביום, ושוב הקדימה לראות בלילה ר"ח ונמשכה ראייתה בתוך היום, לא נעקר במה שהקדימה בלבד כדלקמן, עכ"ל. ובפשטות מתפרשים דברי הרב, שאם ראתה הראיה האחרונה מוסת שאינו קבוע ביום, ובחדש שלאחר מכן חזרה לראות כבתחילה בלילה, אין נעקר החשש של היום, כיון שנמשכה ראיית הלילה גם ליום.

הרי דסבירא ליה להרב שדוקא כשלא נמשכה הראייה לתוך היום, אבל אם המשיכה לראות ביום, חוששת גם לעונת היום, ואפילו בוסת שאינו קבוע.

אולם עדיין לא יצאנו מבית הספק, דבספר פותח שער (מילואים סימן לא) הוכיח שדעת שולחן ערוך הרב איפכא, ושפיר נעקר וסת שאינו קבוע במה שהקדימה לראות, אף אם נמשכה הראייה ליום וסתה. שעל דברי הרמ"א בסימן קפד סעיף ב באשה שמשנית וסתה ב' או ג'

ק"ט. בספר דבש מסלע (סימן ה הערה א) דחה ראייה זו בשתי ידיים, וכתב שאין בזה שום ראייה לנידון דידן וז"ל, אכן העומד על אמיתת כוונת הרב ז"ל בדבריו אלו יראה כי אין כאן נדנוד הוכחה לענין נידון דידן, דהגאון ז"ל בדבריו אלו שבסוגריים בא לאפוקי מב' דינים שכתב הכרתי ופלתי בכוונת הרמ"א באשה שמשנית וסתה, האחד מש"כ הכר"פ (סימן קפד ס"ק ה בד"ה ויותר נראה) דלא מיירי הרמ"א כלל שרואה ג' ימים בהמשכה, אלא לפעמים מקדים ורואה בכ"ז או בכ"ח או בכ"ט, רק ס"ל דאסורה כל אלו הימים כמו דס"ל לרבי מאיר דאשה שאין לה וסת אסורה לשמש כלל, ורבי חנינא בן אנטיגנוס ס"ל להקל כדי שלא להוציאה מבעלה, אבל בנידון זה דעד כ"ז אינה רואה ורק באלו הימים אין לה וסת, בזה ס"ל גם לרבי חנינא כרבי מאיר דאסורה לשמש כל אלו הימים, עיי"ש, וזהו חומרא גדולה דאשה שאין לה זמן קבוע לראות מכ"ז ואילך אסורה לשמש כל הימים, ולזה בא הגאון ז"ל לסתור דין זה וכתב, ואם לא קבעה שום אחד מהם בג' פעמים אינה חוששת אלא לאחרון, ולא כפלתי שאסורה בכל הימים, ולא מיירי הרב כאן כלל מדין ממשיכה הראיה ליום ראייתה הקדומה, הא חדא.

והב', מה שכתב הפלתי שם (ד"ה להקדים וכו') דאם יש לה וסת קבוע בל' ופעם הקדימה לראות בכ"ז והמשיכה לתוך ל', אזי אסורה בכל הימים מכ"ז עד ל', דבזה אין לומר תחילת ראייה הוא העיקר, דהא חזקה אורח בזמנו בא ובודאי סוף ראייה עיקר, ולכן כל הימים האלו בכלל וסת יחשבו ואסורה בכל הימים עיי"ש. ודבר זה בא הרב ז"ל לסתור וכתב, 'וכשנעקר יום שרגילה להקדים בו, ומיירי כנידון המדובר לעיל דהיה לה וסת קבוע והקדימה בכמה ימים, דאז כיון שנעקר היום שהיה בו תחילת ההקדמה, אף על פי שהיתה רגילה להמשיך ראייתה כמה ימים, ר"ל עד יום וסתה הקבוע, אינה חוששת להם ר"ל לימים שבין יום ההקדמה לבין יום קביעותה, שכולם נעקרו בעקירת יום האחד, עכ"ל,

שחזרה לראות בלילה, הרי חזר הוסת למקומו ובכהאי גוונא לא חיישינן לוסת שאינו קבוע.

ואכן הביא שם דעת חותנו בעל חשב האפוד, דבוסת שאינו קבוע, אף אם נמשכת הראיה בחודש שאחריו גם לתוך יום וסתה, נעקר הוסת.

דרכו של האוהלי יוסף בהבנת דברי הרב

והנה בספר אוהלי יוסף (דיני וסתות הערה ס"ק צו - צז) לתלמידו של הגה"צ ר' דוב בער בן הרב בעל התניא ותלמיד של הצמח צדק, רצה לדחוק שכוונת הרב היא דוקא היכא שהפסיקה בין ראיית הלילה וראיית היום, ומשום הכי צריכה לחוש לשניהם, אבל בשופעת מן הלילה עד היום שפיר נעקר הוסת שאינו קבוע. דשם סעיף טז כתב וז"ל, ואם ג' ראיות ביום ואחד בלילה או להיפך חוששת לשניהם לאותו שראתה ג' פעמים כוסת קבוע ולהב' כוסת שאינו קבוע (עיין לעיל סעיף ב) ונעקר בפעם אחת שלא תראה ואם פעם אחת דראייה אחרונה ביום ראש חודש והקדימה לראות בלילה דראש חודש ונמשכה ראייתה בתוך היום לא נעקר במה שהקדימה בין פוסקת או שופעת, ע"כ. ובהערה שם כתב לבאר תחילה שרק בפוסקת צריכה לחוש גם לעונת היום וז"ל, אדמו"ר [הגר"ז] (ס"ק לח) סתם דבריו כנ"ל, כי בפוסקת שבר"ח כיון שראתה ביום שינוי וסתה, ולא אכפת לן מה שרואה גם כן ביום וסתה וגם אינה חוזרת לקדמותה, עכ"ל. [ולהלן נביא שמה שכתב בפנים שאף בשופעת צריכה לחוש לעונת היום הוא רק באופן מסויים].

כ"לומר, שהגר"ז מיירי רק באופן שהיא פוסקת בין ראיית הלילה והיום שלאחריו, ואז צריכה לחוש גם לעונת היום, ולא אכפת לן מה שהראייה ביום היתה בימי נדותה, דהא קיי"ל דבזמן הזה אשה קובעת וסת בימי נדותה. ויש לבאר שאף שמבואר בחוות דעת (סימן קפד ס"ק ז) שאין צריכה לחוש לראייה שבתוך ימי נדותה אף בזמן הזה עד שתקבע אותה, מכל מקום נפקא מינה במה שלא נעקרה עונת היום, שיכולה להצטרף עם ראייה פעם שלישית בעונת היום ותקבע וסת קבא.

לוסת הקבוע 'ראשון' קרא הרב 'אחרון' ק, וכוונת הרב הוא שאם האחרון שהוא הוסת הקבוע ראתה ביום, ושוב הקדימה לראות בליל ראש חודש ונמשכה ראייתה בתוך היום, לא נעקר וסת הקבוע. ועל זה סיים הרב 'כדלקמן', וכוונתו למה שכתב (ס"ק סח) על אשה שהיתה רגילה לראות בראש חודש, ועברו עליה שלשה ראשי חדשים ולא ראתה, אינה חוששת להם, וכתב שם הרב וז"ל, אף אם הקדימה לראות בכל פעם קודם שהגיע יום הוסת, אלא שלא המשיכה ראייתה עד עונת הוסת 'כדלעיל', עכ"ל. והיינו שוסת קבוע אינו נעקר אף אם הקדימה לראות קודם וסתה, אם נמשכה הראייה גם ביום וסתה. ואפילו עשתה כן ג' פעמים לא נעקר הקבוע בכך, דוסת קבוע אינו נעקר בהמשך ראייה וסיים 'כדלעיל', דהיינו מה שכתב בס"ק לח.

ודייק כן מדקבע הגר"ז דבריו על תחילת דברי המחבר, דמיירי בוסת קבוע, ולא על סוף דברי המחבר דמיירי בוסת שאינו קבוע, ואם כוונת הרב לומר שאף וסת שאינו קבוע אינו נעקר כשראתה ממעין פתוח, למה לא כתב חידוש זה על סוף דברי המחבר, שבסוף דבריו כתב המחבר, שאם ראתה פעמים ביום ופעמים בלילה שאינה חוששת אלא לאחרונה בלבד, והוה ליה לרב לכוין דבריו על זה ולומר, שאם ראתה ביום ואחר כך בלילה, אף שכתב המחבר שאינה חוששת אלא לאחרונה בלבד, אין זה אלא היכא שלא המשיכה הראייה לתוך עונת היום, אבל אם נמשכה ראייתה גם לתוך עונת היום, צריכה לחוש לשניהם. ועל כרחק שאין זה כוונת הרב, אלא כוונתו כמו שנתבאר לעיל, דאין וסת קבוע נעקר כשרואה ממעין פתוח ביום הוסת.

עוד הוכיח שעל כרחק צריך לומר כפירושו בדברי הרב, דאם נימא שכוונת הרב במה שכתב 'אחרון' שקאי על הוסת שאינו קבוע, אם כן יהיה כוונת הרב לומר, שאם היה לה וסת קבוע בלילה ובחודש שאחריו ראתה ביום, ושוב בחודש שאחריו הקדימה לראות בלילה ונמשכה ראייתה בתוך היום, שלא נעקר הוסת שאינו קבוע, וזה תמוה שכיון

וחלק זה מדבריו לא קאי על תחילת דבריו בסוגריים שלא קבעה שום אחד מהם, אלא אציור שבפנים שנקבע אחד, וכתב בסוגריים דינים אלו נגד המבואר בכרו"פ. וזה דבר ברור ומוחלט בכוונת הרב ואין משם נדנוד ראייה להקל בנ"ד, עכ"ל.

קכ. עיין שם שכתב, דלולא דמסתפינא היה מגיה בלשון הרב 'ראשון' במקום 'אחרון' כדי להשוותו עם דברי המחבר. קכא. אמנם גם זה קשה, דהרי כתב החוות דעת שם, דהיכא שתחילת הראייה הוא וסת קבוע אינה חוששת כלל לעונה שבתוך המשך הוסת, ואילו כאן מיירי שעונת הלילה הוא קבוע. אמנם באמת בשלחן ערוך הרב השמיט תנאי זה שכתב החוות דעת, ומשמע דס"ל דשפיר יכולה לקבוע בזמן הזה באמצע הראייה אף אם גם תחילת הראייה הוא קבוע.

לעונה ראשונה, גם שו"ע הרב מודה דלא חיישינן כי אם לתחילת הראייה, ולא עוד אלא שאם חששה מתחילה לאיזה יום ולא התחילה לראות בו, רק בימים שלפני אותו היום, אף אם המשיכה לראות בו ביום, הרי היא עוקרת הוסת על ידי זה שלא התחילה לראות בו, ע"כ. ולפי דבריו כמעט שאינו מצוי לחוש לדברי השו"ע הרב, בדברך כלל הנשים רואות דם זמן ארוך ולדברי המנחת יצחק באופנים אלו נעקר הוסת ק"י.

ופירו'ש זה שכתב המנחת יצחק בדעת הגר"ז נזכר גם כן בספר אוהלי יוסף הנ"ל (שם) וז"ל, [שאפשר לאוקמי דברי הגר"ז] גם בשופעת, הגם דקיימא לן (סימן קפד) דבשופעת בתר תחילת ראייה אזלינן ואין קובעת בתוך ימי נדה בשופעת, מכל מקום עיין סימן קפד (סעיף ה) לענין ראייה מקודם הנץ החמה הנמשכת לאחריו, דאסורה גם ביום כשיעור הנמשך בו, והגם דאין אסורה כל העונה, ועיין שם (סעיף ו), והטעם, משום דבר מועט שנמשך ביום נחשב הכל ראייה מרובה אחת, וכל העת גורם, רק דאזלינן בתר תחילת הגרם לענין כל העונה, ומכל מקום אסורה ביום כפי הנמשך בו, מה שאין כן לענין ב' ימים דאין חוששת להן אפילו לעת וסתה, עיין שם הטעם. אם כן גם כאן מלילה ליום אפשר דמקרי דבר מועט, ואם כן גם כאן שראתה פעם אחת ביום ואחר כך ממשיך הראייה מלילה ליום, מצטרף היום לקביעות וסתה, עיין בזה, ואפשר לפרש כן גם השו"ע אדמו"ר במה שכתב 'נמשכה ראייתה', דכוונתו גם כן אפילו שופעת כנ"ל, וצריך לי עיון לפסוק להלכה אף לחומרא, עכ"ל. הרי שעמד בזה, שיש לומר דכוונת שו"ע הרב לאסור רק מצד ראייה מועטת, דאסרינן כל זמן שראתה ק"י.

ולפיו"ז יש לומר, דמה שכתב המחבר (סימן קפט סעיף יג) שאם ראתה ראשונות ביום ואחרונות בלילה

ועיין שם עוד שביאר, שבכהאי גוונא חוששת לעונת היום שאינו וסתה הקבוע, ולא אמרינן שחזר הוסת של עונת הלילה למקומו, ושוב אינה צריכה לחוש לוסת שאינו קבוע. ולא ביאר טעמו בזה. ואפשר שסובר שמה שכתב הגר"ז שחוששת לעונת היום, אין ר"ל שבחודש שלאחריו צריכה לפרוש בעונת היום, אלא ר"ל שאם תראה עוד באותה עונה אז יצטרף לוסת קבוע, ולענין זה לא אמרינן שחזר הוסת למקומו כדי שלא תחוש לוסת אחר, כדמבואר במחבר סעיף לב שפעמים שהאשה קובעת וסת בתוך וסת, ע"ש.

דרכו של המנחת יצחק בהבנת דברי שולחן ערוך הרב

במנחת יצחק (חלק ח סימן עד) ביאר דברי הגר"ז באופן אחר, ולדבריו נמי ליכא הוכחה מדברי הרב שאין וסת קבוע נעקר היכא שהמשיכה לראות בו, דיש לומר שהגר"ז מיירי באופן שהקדימה עונה אחת ונמשכה ראייתה רק מעט לתוך עונת הוסת, ורק בכהאי גוונא כתב הגר"ז שלא נעקר חשש הוסת, אבל בהקדימה יום או יומיים קודם הוסת, אף על פי שהמשיכה לראות ביום הוסת, או אפילו אם הקדימה רק עונה אחת אלא שהמשיכה לראות זמן ארוך, גם הרב מודה להקל. והטעם שאסר בראייה מועטת, משום דבכהאי גוונא החמיר בו המחבר עצמו (סימן קפד סעיף ה) וז"ל, אם רגילה לראות ראייה מקודם הנץ החמה עד אחר הנץ החמה, אסורה בלילה וביום כשיעור הנמשך בו, עכ"ל. וביאור דבריו, דבראייה מועטת חשבינן כל הראייה לעיקר הוסת, ואף מה שראתה בעונת היום הוי חלק מעיקר הוסת ק"י. והיות דבראייה מועטת חשבינן כל הראייה לעיקר הוסת, ממילא פשיטא דלא נעקר הוסת בכהאי גוונא. אולם אשה שראתה כמה ימים, דפסק המחבר (שם סעיף ו) שאינה חוששת אלא

קבב. כן ביאר שם בשולחן ערוך הרב (סעיף כב) וז"ל, גבי דבר מועט שנמשך ביום, סברא הוא להיות נחשב הכל ראייה אחת מרובה, עכ"ל. **קבג.** ועיין שם שאף שדחה הראייה מדברי הרב, מכל מקום מסיק להחמיר. אולם מה שהביא ראייה לזה מדברי הפרדס רימונים צ"ע, דז"ל, שוב ראיתי מה שכתב שם (באר יצחק אות סז) בשם ספר פרדס רימונים, דאם קבעה וסת ליום מיוחד כגון שראתה ג' פעמים בכ"ח לחודש, ואחר כך שינתה לכ"ט שניהם אסורים, ואם ראתה שתי פעמים בכ"ט ובשלישית ראתה בכ"ח ובכ"ט, שוב אין צריך לחוש לכ"ט, כיון שראתה מתחילה בכ"ח, חזר הוסת קבוע למקומה, וממילא אמרינן מה שראתה בכ"ט דמים יתירים הוא דאיתוספו בה עכ"ל, מוכח, הא אם כ"ח לא היה וסת קבוע, רק ראתה פעם אחת בכ"ח, ושוב ראתה בכ"ח וכ"ט, עדיין צריכה לחוש גם לכ"ט, עכ"ל. ודבריו תמוהים, דאין משם ראייה כלל, דהא בגוונא שכתב הפרדס רימונים שקבעה וסת לכ"ח ואחר כך ראתה שתי פעמים בכ"ט ושוב ראתה ביום כ"ח ובכ"ט, יש לומר דאילו לא קבעה כבר יום כ"ח הוה ליה ב' ראיות ממעין סתום ביום כ"ט, וכשראתה עוד בכ"ח ובכ"ט ודאי שקבעה יום כ"ט ולא חשבינן לה דמים יתירים, דהוה ליה ב' ראיות ממעין סתום וראייה שלישית ממעין פתוח, אבל השתא שכבר קבעה יום כ"ח, חשבינן לה שחזר הוסת למקומו, ועיקר הראייה בכ"ח ואינה קובעת יום כ"ט, וצ"ע.

קכד. אולם בסוף דבריו מסיק, שאף בכהאי גוונא אפשר שאין צריכה לחוש לעונת היום, ושאין להכריע כן לחומרא, דיש לומר שהגר"ז מיירי רק באופן שהפסיקה בין עונת היום והלילה, וכמו שכתב שם בתחילה והבאנו דבריו לעיל.

בוסת שאינו קבוע נעקר, דלמה נתלה שראתה אז, נימא כיון שלא הרגישה לא ראתה אז וממילא נעקר וכו', אלא כיון שלא הרגישה נעקר חשש וסתה שמקודם וכו'. ועל זה סומכין העולם להקל לעקור חשש וסת שאינו קבוע שמקודם, כיון שאין בירור שראתה אז, אכן אם יודעת בבירור שראתה אז, כגון שבדקה, בודאי אינו נעקר אפילו וסת שאינו קבוע, זה הנלע"ד להלכה ולמעשה בס"ד, עכ"ל.

ודבריו צריכים עיון מכמה טעמים. חדא, איך כתב להקל בכל גווני אפילו כשראתה יום אחד לפני וסתה, דכהאי גוונא ודאי נמשכה הראייה בתוך יום הוסת כדרך הנשים ששופעות דם לכל הפחות שני ימים. ועוד, שכתב דכיון דלא ארגשה למה נתלה שראתה אז, נימא כיון שלא הרגישה לא ראתה, וצ"ע, כיון דבזמן הזה על פי רוב אין הנשים מרגישות כלום, איך נוכיח ממה שלא הרגישה שלא ראתה. ויותר מזה, כיון דעסקינן בראייה ממעין פתוח, שוב אין לנו הוכחה מדלא ארגשה שלא ראתה, שמאחר שכבר נפתח מקורה אינה צריכה להרגיש עוד פתיחת המקור, כדמבאר בשו"ת חתם סופר (סימן קעז) הו"ד בפתחי תשובה (סימן קצו ס"ק ה), וצריך עיון.

שחוששת לאחרונה בלבד, היינו או באופן שראתה באחרונה רק בעונת לילה ולא המשיכה לראות ביום כלל, או שאכן המשיכה לראות ביום אלא שהמשיכה ראייתה לכמה ימים. ומה שכתב הגר"ז דדוקא היכא דלא המשיכה ראייתה עד היום, היינו בציוור שראתה רק ראייה אחת מלילה עד היום, אבל גם הוא מודה דאם נמשכה ראייתה לכמה עונות, שפיר נעקר וסת היום במה שהקדימה ראייתה לעונת הלילה.

ביאור מנהג העולם שלא לחוש לראיה ממעין פתוח אמנם למעשה, הרבה אחרונים נקטו בדעת שלחן ערוך הרב כפי שמשמע בפשטות לשונו, שגם בוסת שאינו קבוע סבר שלא נעקר הוסת ממקומו, אם ראתה דם באותו היום. ומחמת כן נתקשו במנהג העולם שאינם נזהרים בזה. ובשו"ת עמק התשובה (חלק א סימן קל) הביא דברי הגר"ז הנ"ל וכתב וז"ל, הרבה נתקשיתי בזה למה אין העולם נזהרין בזה וכן למה אין מורי הוראה מזהירין על זה, דהא זה מילתא דשכיחא טובא שנמשך ראייתה בתוך זמן חשש הוסת. ולעת עתה אין לי טעם אחר לומר, אלא דנהי שכשיודעת שנמשך ראייתה בזמן וסתה אין נעקר אפילו בוסת שאינו קבוע, מ"מ כשלא יודעת בודאי שנמשך ראייתה גם בזמן ההוא, מסתמא

סימן ל הלכה למעשה בענין הנ"ל

שעל כל פנים ראתה בו'. הרי שפתיו ברור מללו דאין חשש הוסת, אפילו שאינו קבוע, נעקר כל זמן שראתה בו ביום, וכפשטות דברי שו"ע הרב.

שבט הלוי: ובשיעורי שבט הלוי (סימן קפט סעיף יג ס"ק יד) הביא דברי הגר"ז, וגם דברי המנחת יצחק הנ"ל שכתב דאין להוכיח כן מדברי שולחן ערוך הרב. וז"ל, באחרונים דנו בוסת שהגיע קודם זמן וסתה האחרון ונמשך גם ביום הוסת הקודם, כגון ראתה בט"ו, ובחודש הבא ב"ד, ונמשך עד ט"ז, אם הוי עקירה לוסת האחרון. ובשו"ע הרב (ס"ק לח, מג) ובחוות דעת (סימן קפד ס"ק ד) מפורש דאין זו עקירה קביה אף על פי שתחילת הוסת בזמן אחר, דעקירה היא רק כשאינה רואה ביום שצריכה לחוש

לסיכום: הבאנו סברות הנוטות לכאן וסברות הנוטות לכאן, האם הוסת נעקר בכהאי גוונא שראתה קודם יום הוסת והמשיכה לראות ביום הוסת עצמו. ומצינו לרבותינו מהם הדורשים להקל ומהם הדורשים להחמיר. וכאן המקום לסדר מה שמעתי וראיתי בענין זה הלכה למעשה.

שיטת המחמירים

אגרות משה: שיטת האגרות משה (חלק א סימן קכב) ברורה, שכתב אודות אשה שראתה ה' אייר ו' סיון וה' תמוז, שצריכה לחוש לה' אב משום יום החודש וגם לו' אב משום ראיית ו' סיון שעדיין לא נעקר, 'כיון

לתוך יום הוסת. והשיב הגאון זצ"ל, דבוסת שאינו קבוע יש להקל ובוסת קבוע נוטה דעתו להחמיר. וכן כתוב באוצרות הטהרה (עמוד תריד) בשם הג"ר שלמה זלמן זצ"ל דיש להקל בוסת שאינו קבוע.

בעל דברי יציב: וכן כתב בספר שפע טהרה (סימן קפט הערה כג) וז"ל, ומהרה"ג יוסף דייטש שליט"א שמעתי, דאף בוסת החודש סבר רבינו דהעיקר הוא התחלת הראיה, ואפילו אם נמשך הוסת לתוך יום וסתה נעקר, וכגון ראתה ביום כ"ז לחודש זה ובחודש הבא ראתה ביום כ"ו וביום כ"ז, נעקר יום כ"ז אף על פי שנמשך ראייתה ליום כ"ז, כיון דלא התחיל באותו יום החודש, עכ"ל.

דעת החשב האפוד ועוד אחרונים: וכן דעת בעל 'חשב האפוד', וכמו שהעיד בזה חתנו בספר פותח שער (מילואים סימן לא), וכן בסוף ספר גופי הלכות (סוף סימן קפט תשובה ב) כתב תשובה ארוכה בדין זה, ולהלכה מסיק שנעקר הוסת. וכן בסוף ספר טהרה כהלכה (קונטרס מחשבת הטהרה חלק ב פרק כד אות ז) האריך לבאר, אי עקרינן וסת שאינו קבוע באופן כזה שנמשכה ראייתה לתוך יום הוסת שאינו קבוע, ומסיק להקל על פי כמה הוכחות מדברי הגר"ז. אך, בספר דבש מסלע (שם תוספת דברים אות י) כתב לסתור כל ראיותיו, עיי"ש.

מהג"ר שמואל פעלדער דומ"ץ לייקוואוד שליט"א שמעתי, שבאמת המנהג להקל, אלא דהוא רגיל להורות להחמיר לכתחילה, אם לא כשיש כמה וסתות רצופים בזה אחר זה, דבכהאי גוונא יש לסמוך על המקילים.

וביון שנחלקו בזה גדולי האחרונים וגם בימינו לא מצינו בזה הלכה ברורה, לכן אשה הרואה ביום הוסת ממעיז פתוח, תעשה שאלת חכם כיצד לנהוג, אם להמשיך לחשוש ליום הוסת או לא.

וכאן ראתה בו, ובוסת קבוע ודאי אינו עקירה. ובשו"ע הרב כתב דאינו עוקר אפילו וסת שאינו קבוע וחוששת לחודש הבא לשניהם. ועיין בשו"ת מנחת יצחק (חלק ח סימן עד) שאף שנוטה להלכה שאינו עוקר, מכל מקום אין ראייה לזה משולחן ערוך הרב, עכ"ל. משמע דסבירא כדעות המחמירים, ורק שהביא מהמנחת יצחק שאין להוכיח כן מדברי הגר"ז.

הגר"ש אלישיב: במשמרת הטהרה (חלק א פרק ז הלכה י בהערה י) כתב בשם הג"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל, להחמיר בזה. [ורשמעתי מהגאון רבי שמואל פעלדער שליט"א דומ"ץ לייקוואוד שדן לפני הגריש"א, האם יש מקום לחלק בין היכא שהראייה באה עדיין בשפע, ובין סוף הראייה שבאה רק בכתמים מועטים, היות ואין בכתמים משום וסת, ולא הסכים הגריש"א לזה].

בדי השלחן ועוד פוסקים: בספר בדי השלחן (ס"ק צט) סתם להחמיר על פי דברי הגר"ז. וכן מצאתי בהגהות על החוות דעת מהרב ששון גלרמאן (הערה י) דכן הורה זקן הרה"ג ר' ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל ועוד מורי הוראה מובהקים. וכן שמעתי ממור"ר הג"ר אברהם שפיצער שליט"א דומ"ץ קהל סקוירא לייקוואוד, שיש להחמיר בכל אופן.

בספר פרי טהרה (סימן קפט ס"ק ט) כתב להחמיר על פי שיטת האגרות משה הנ"ל, וראיתי בכתבי רבי שאול כ"ץ שדעת רבי יעקב אפרים הכהן פארכהיימר להחמיר כל זמן שהיא רואה.

שיטת המקילים

הגר"ש ז' אויערבאך: שמעתי מהג"ר עזרא בלאך שליט"א, ששאל פי הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל אם יום הוסת נעקר כשנמשכה ראייתה

סימן לא

אופן קביעת הוסת לדברי המחמירים בענין הנ"ל

דברי השערי טוהר

והנה לעיל הבאנו דברי השערי טוהר (שער ד סימן כא) שכתב וז"ל, ואם הקדימה לראות לפני הוסת ונמשך ראיתה גם ביום הוסת גם כן נעקר, עכ"ל. ובשערי דעת (שם ס"ק כד) כתב לבאר וז"ל, וכשהקדימה לראות כיון דאי אפשר לבוא לידי קביעות וסת, דהטעם דחוששת בוסת שאינו קבוע משום שמא תקבע וסת, כמבואר בבית יוסף ולקביעות וסת הולכין אחר תחילת הראיה כמו שכתב הרמ"א סוף סעיף יג, עכ"ל.

הרי שנקט לדבר פשוט שהיכא שאין הראייה מצטרפת לקבוע וסת, גם אין צריכה לחוש לו כלל, ואם כדברי המחמירים שצריכה לחוש לוסת שאינו קבוע, כיון שלא נעקרה על כרחך שגם מצטרפת עם הראיות שאחר כך לקבוע וסת.

דחיית ה'דבש מסלע'

אמנם בספר דבש מסלע (שם) דחה דברי השערי טוהר וז"ל, אף אם נכון הדבר דאין ראייה ראשונה מצטרף לקביעות, מ"מ אין דברי השערי טוהר מוצדקין, דהא דאמרינן בכל מקום דאין חוששין לוסת שאינו קבוע אלא מפני שיכול לבא לידי קביעות, הכוונה הוא דחוששין לוסת שאינו קבוע רק באופן שאנו חוששין שנגרם לה הראיה על ידי גרם שבטבעה דאז אפשר לבא לידי קביעות, ולאפוקי אם אנו תולין דודאי מקרה הוא ולא מפאת טבעה ולכן אי אפשר לבא לידי קביעות, אז אין חוששין לו כלל. וכאן הרי יש עליה חשש שיכול לבא לידי קביעות, ר"ל שחוששין לו מפאת טבעה וגרם הוסת, אלא דמ"מ אתרמי

לשיטת המחמירים האם מצטרפת ראייה ראשונה לקביעת וסת או שצריך לקובעו מחדש

יש לחקור לפי שיטות המחמירים הנ"ל, מה הדין בראתה ביום ה' לחודש ניסן, ובחודש אייר ראתה ביום ד' וביום ה', ובחודש סיון ראתה ביום ה', וחזרה וראתה ביום ה' בחודש תמוז, האם קובעת וסת ביום ה' או לא. והנידון הוא, האם אמרינן דכמו שאין יום ה' נעקר על ידי ראיית יום ד' וה' בחודש הבא, כמו כן אין כאן הפסק מראייה ראשונה, ושפיר מצינו לצרף ראייתה ביום ה' לחודש ניסן לראיית ה' סיון וה' תמוז, או דילמא הא דאין הוסת נעקר היינו רק מכח ספק שמא לא נעקר יום ה' כיון שראתה גם בו, אבל כיון דסוף כל סוף ספק הוא, כמו דאי אפשר לה לעקור הוסת מכח ספק, הכי נמי אינה יכולה לקבוע וסת מספקקכי.

ובן מסתפק בספר דבש מסלע (סימן ה תוספת דברים ס"ק ט) וז"ל, ובאמת שיש להסתפק לפי הצד שלא נעקר החשש וסת שאינו קבוע, כיון שבראייה זו נמשכה הראייה גם ביום וסתה, אי תסגי לה בעוד שתי ראיות ביום זה לקבוע הוסת, דנצרך גם ראייה הראשונה לשתי ראיות האחרונות ואין המשך הראיה סותר הקביעות [שבחדש השני], או שתצטרך עוד ג' ראיות ביום זה כדי לקבוע הוסת, דכיון דבחדש השני כשהיתה באמצע הראיה מספקינן לה בהמשך ראייה ולא לגרם וסת, מהאי טעמא אין זה גורם חשש וקביעות, אם כן מהאי טעמא גם ימנע מראיה ראשונה להצטרף לקביעות, דאי בחדש השני היה בלי גרם וסת הרי עקר הוסת של חדש הראשון ואין קובעין וסת מספק, עכ"ל.

קבו. אולם אין לדמות שאלה זו לוסת קבוע לאחר שעברו ימי עיבורה. דאפילו אם נניח כשיטת הלחם ושמלה וההפלאה שהבאנו לעיל, דלאחר שעברו ימי עיבורה צריכה לחוש אפילו לוסת שאינו קבוע שהיה לה קודם ימי עיבורה, ומצטרפין ראייתה שלאחר ימי עיבורה לראיות שראתה מקודם, מכל מקום שאני התם דמעולם לא ראינו שום ריעותא בהוסת, ולא איתרע החשש שיום זה גורם לה לראות על ידי שנתעברה בינתיים. אולם בנידון דידן שהקדימה לראות, הרי איתרע קצת החשש שיום הוסת גורם לה לראות, דהא התחילה לראות ביום אחר, רק דאין לנו הוכחה שיום זה אינו גורם, כיון שראתה גם ביום הוסת.

סימן לא | אופן קביעת הוסת לדברי המחמירים בענין הנ"ל

מצטרפין, אם נימא דהוי כהפסיקה בין השלש פעמים כיון שלא בדקה בינתיים, דהא סומכין על מה שלא הרגישה להתירה לבעלה, הכא נמי יש לסמוך לענין עקירת הוסת, או לא. ונראה דלא נעקר ולא נתקלקל הוסת, עכ"ל.

הרי שאף שאין לנו שום ידיעה אם אכן ראתה בחודש השני כיון שלא בדקה בו, מכל מקום אם ראתה גם בחודש הרביעי מצטרפת גם הראייה של חודש הראשון לקביעת וסת, ועל כרחך שכיון שראינו ג' פעמים שראתה ביום זה ויש לתלותו בטבעה לראות בעונה זו, אף שיש ספק אולי נעקר הוסת בחודש השני, מכל מקום לא מספקינן כן ואמרינן שגם בחודש שלא בדקה בו ודאי ראתה. והכא נמי אם ראתה פעם אחת ממעין סתום ובחודש שלאחריו ממעין פתוח ואחר כך עוד ב' פעמים ממעין סתום, לא מספקינן שמא עקרה הוסת, ואמרינן שגם בחודש שראתה בו ממעין פתוח היה אותו יום עיקר הוסת.

מלתא שלא יצטרף ראייה הראשונה לקביעות כיון דיש ספק בשניה שמא עקירה הוא לראשונה וזה מונע הקביעות, אבל החשש לחוש לה אינו נמנע מזה עד שתהיה עקירה ודאית לחשש שעליה, עכ"ל ק"ז.

הוכחה מדברי החוות דעת שמצטרפת גם ראייה ראשונה לקביעת הוסת

והנה אף שדחה הדבש מסלע פשיטותא של השערי טוהר, ושיש לומר שצריכה עוד ג' ראיות לקבוע וסת, ואף על פי כן צריכה לחוש לו, מכל מקום נראה להביא ראייה כצד הראשון שכתבנו, שמצטרפת גם ראייה ראשונה עם עוד ב' ראיות לקביעת וסת. והוא על פי מה שכתב החוות דעת (סימן קפד ס"ק י) וז"ל, נסתפקתי אם עברו עליה ג' פעמים יום הוסת ולא הרגישה, אם נעקר הוסת בכך. וכן אם באמצע השלש פעמים לא בדקה עצמה ביום הוסת, ואחר כך בדקה עצמה ביום הוסת הרביעי וראתה אם

דברי החכמה
112075

קכז. אמנם בסוגה בשושנים (סימן ה ס"ק ז) מבואר כדברי השערי טוהר, שדן שם בדברי הראשונים שכתבו דהפלגה קצרה אינה עוקרת הפלגה ארוכה וכתב וז"ל, ונמצינו למדין עוד מדברי הרמב"ן והראב"ד הנ"ל, דהיכי דראתה פעם אחת למשל להפלגת שלשים ואחר כך שינתה להפלגה מועטת כגון שראתה לעשרים, שהדין הוא שלא נעקר הפלגת שלשים ועדיין חוששת להפלגת שלשים ומונה מראיית עשרים, כשתראה עוד אחר כך לשלשים ועוד תראה פעם שלישית לשלשים, קבעה לה וסת לשלשים, אף שבאמצע הג"פ שהפליגה לשלשים הפסיקה פעם אחת באמצע בראייה להפלגת עשרים, מכל מקום ההפלגה הראשונה שראתה לשלשים טרם שעשתה הפלגה המועטת לעשרים מצטרפות עם השתי הפלגות אחרונות שעשתה לשלשים אחר שראתה להפלגת עשרים לקביעת וסת, דאם לא כן אמאי חוששת לשלשים אחר שראתה לעשרים, הא כל חשש הוסת הוא רק משום שמא תקבענו' כמבואר בכל הפוסקים, והשתא אם נאמר דאין הפלגת שלשים שקודם הפלגת עשרים מצטרפות לקביעת וסת עם הפלגות שאחר עשרים, אם כן אמאי חוששת אחר עשרים להפלגת שלשים משום הפלגה ראשונה שראתה לשלשים אם אינה ראוייה לקביעת וסת, עכ"ל. הרי שאף שמה שיש לחוש להפלגה הארוכה הוא משום דאמרינן שאולי כן טבעה שמעולם לא עקרה אותה, מכל מקום לולא שמצטרפת לקביעות וסת לא היתה צריכה לחוש לו, וזה שלא כדברי הדבש מסלע ודו"ק.